

**Kıbrıs Türk Mücadele Tarihinde Kıbrıs Türk Kurumları
Federasyonu- Nacak İşbirliği ve Ekonomik Kalkınma Gayretleri**
*Federation of Turkish Cypriot Associations-Nacak Collaboration in Turkish Cypriot
Struggle History*

Ulvi KESER*

Özet

1949 kurulan ve özellikle 16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti kuruluncaya kadar adada Kıbrıslı Türklere yönelik olarak son derece etkili olan Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu bu faaliyetlerini daha sonraki süreçte federasyonun yayın organı olarak görülen Nacak gazetesi vasıtasıyla Türk kamuoyuna daha rahat ve geniş ölçüde duyurma imkânı bulur. Her ne kadar Türk Mukavemet Teşkilatı'nın yayın organı olsa da Nacak gazetesi Kıbrıs Türklerinin sosyal, kültürel, ekonomik gelişmeleri, adada Türk ticari hayatının ayağa kaldırılması ve sosyal hayatın güçlendirilmesi bağlamında son derece etkin bir rol oynamıştır. Federasyon ile son derece uyumlu bir işbirliği içerisinde yayın yapan Nacak böylece Kıbrıs Türk basın tarihinde de farklı bir görev yüklenmiş olur.

Anahtar Kelimeler: Nacak, KTKF, Kıbrıs, TMT

Abstract

Federation of Turkish Cypriot Associations (FTCA), founded in 1949, which has been really very effective for the Turkish Cypriot people on the island up to 16th August 1960 in which Republic of Cyprus was established had got the opportunity to make use of the possibilities of the weekly newspaper named Nacak which was regarded to be the official press of the above-mentioned federation so as to transfer its activities to the public in a wide-spread scale. Despite the fact that the newspaper named Nacak was taken into consideration to be the newspaper of Turkish Resistance Organization, it has had a remarkable function on the base of social, cultural, economic developments of Turkish Cypriots, and the development of the commercial life on the island and that of social life as well. The newspaper named Nacak has been in a remarkably harmonious cooperation and the solidarity with Federation and burdened a unique mission in Turkish Cypriot press and media history so far.

Key Words: Nacak, FTCA, Cyprus, TMT

---

* Doç. Dr., Atılım Üniversitesi- ANKARA

Giriş

Çeşitli uygarlıkların doğup kaynaştığı Akdeniz'in doğusunda çok önemli geçiş yolları üzerinde ve bunlara hâkim bir mevkide bulunan Kıbrıs adasının tarihi taş devrine kadar uzanır. 14 Mart 1489 tarihinde Venedik idaresine geçen Kıbrıs adasında yaşayan Rum, Ermeni ve Suriye usullerine göre ibadet eden ve Lübnan'a bağlılıklarına rağmen, daha önce sayıları 80.000 nüfus ve toplam 60 köyden oluşan Maruniler (Alagöz,1971;25) Ortodoks ve Yunan baskıları sonucunda Yunanlılaştırılmış ve bunun sonucunda büyük bir Ortaçağ topluluğunun uzantısı olan ve Kıbrıs adasının kuzeybatısında Kormakitis, Aromatos, Aya Marina ve Karpasya köylerinde ikamet eden 3000 kişilik bir küçük grup haline gelen bu insanlar da Umumi Vali Nicada Dondola'nın insanlık dışı muamelelerine tabi tutulup köle hayatı yaşarlarken adanın 1571 yılında fethiyle beraber Rumlara din, vergi ve kültürel konularda tam anlamıyla bir serbesti verilmiş ve bu durum adanın İngilizlere verildiği tarihe kadar aynı şekilde devam etmiştir. Kıbrıs adası, 9,251 km² yüzölçümü ile Doğu Akdeniz'in en büyük, Sicilya ve Sardunya'dan sonra da Akdeniz'in üçüncü büyük adası olup, çok eski, bu itibarla çok zengin bir tarihe sahiptir. Adada Türk nüfus 1572'den 18. yüzyıl ortalarına kadar devam eden göç hareketleriyle mütemadiyen artar. Evliya Çelebi'nin "Yüz elli bin kefare var." (Fedai ve Altan, 1997;3) dediği ve "Çevresi 700 mildir. Silifke yanında ak limandır." şeklinde ifade ettiği adada (Birsnel ve Akbal,1987;9) Osmanlı İmparatorluğu adına ekonomik bir değer ifade edebilmesi için (Oberling, 1982;3) adaya yerleşmek isteyenlere müsaade edilir. Eşitlik esasına bağlı olarak ırk ayrımı ve adaletsizliği önleyen Türk yönetimine karşı 1877 Nisan'ında Türk-Rus savaşının başlamasıyla beraber "balayı dönemi" biter ve Ortodokslar Türk yönetiminden şikâyetçi olmaya başlarlar ve İngiltere Başbakanı'nın İngiliz Konsolos aracılığıyla bir soruşturma başlatmasını isterler. Asılsız çıkan iddialara rağmen Kıbrıs adasının İngiltere'ye geçişi de böylece hızlanmış olur. 3 Mart 1878 tarihinde imzalanan Ayastefanos (Yeşilköy) Antlaşması sonrasında Rusların ilerlemesini önlemek maksadıyla İngiltere, Osmanlı Devleti'ne yardım talebinde bulunur. Ayastefanos Antlaşması'nın Türklerin lehine ve çıkarlarına uygun hale getirilmesine çalışacağını belirterek Kıbrıs'ın yönetiminin geçici olarak kendisine devredilmesini ister. 4 Haziran 1878'de Hariciye Nazırı Safvet Paşa ve İngiliz Elçisi Ostan Henry Layard arasında Yıldız Sarayı'nda iki maddelik nihai antlaşma imzalanır (Emilianides, 1963;90) ve yıllık 92.986 Sterlin icar karşılığında Kıbrıs adası İngiltere'ye verilir. Ancak İngilizler bu parayı da Kıbrıs'tan toplayıp öderler (Sonyel, 1978;741). 1878 yılına kadar Kıbrıs'ta söz sahibi olan ve idarede görev alan Türk nüfusun bir anda idare edilen durumuna düşmesi, Türklerin memuriyetten uzaklaştırılarak yerlerine Rumların göreve getirilmesi, bunun sonucunda Türklerin ekonomik kayba uğramaları, ellerindeki arazi ve gayri menkulleri satmak zorunda kalmaları Rumların bu işten kârlı çıkmasına sebep olur. Anadolu'da Milli Mücadele'nin kazanılması sonrası 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Antlaşmasıyla Türk Devleti İtilaf Devletleri'nce resmen tanınmasına rağmen Antlaşmanın 16, 20 ve 21. maddeleri ile Kıbrıs'ın İngiliz toprağı olduğu kabul edilir (Erim, 1975;3). Lozan Antlaşması'nın hemen sonrasında antlaşma hükümleri İngiltere tarafından 6 Ağustos 1924 tarihinde tasdik edilir (Sarıca,1975;7). O güne kadar Türk tabası olarak görülen Kıbrıs Türklerinden İngiliz uyruğuna geçmek ve adada kalmak veya Türk tâbiyetine sahip olarak adayı terk etmek ve Türkiye'ye göç etmek isteyenlere tanınan bu haklarla yaklaşık 7-8.000 civarında Kıbrıslı Türk de kayıklar, tekneler veya vapurla Türkiye'ye göç eder (Gürkan,1996;90).

10 Mart 1925 tarihinde İngiliz Kralı V. George'un emriyle Kıbrıs bir Taç Koloni (Crown Colony) haline gelir. Sir Malcolm Stevenson'un 1 Mayıs 1925'te Kıbrıs'ın ilk İngiliz Valisi olmasının ardından Türk toplumuna da verilmesi gereken elektrik, su, yol, posta, belediye hizmetleri gibi hizmetler, eğitimle ilgili devlet hizmetleri Rumlara ağırlıklı olarak verilmeye ve Türkler üzerindeki baskı ağırlaştırılmaya başlanır. Bu dönemde de Rumların Adanın statüsünün değiştirilmesi ve Kıbrıs'ın Yunanistan'a ilhak edilmesi yönündeki faaliyetleri devam eder. Enosis fikrinin ilk defa ortaya atıldığı 18 Ekim 1828'den tam 103 yıl sonra ilk ciddi Rum ayaklanması gerçekleşir ve Rumlar 21 Ekim 1931'de Kition Piskoposu Nikodimos Milanos ve Kyrenin Piskoposu'nun öncülüğünde İngiliz idaresine karşı isyan başlatırlar. Bunun sonucunda Kıbrıs Valisi Sir R. Storss'a 12 Kasım 1931'de verilen olağanüstü yetkiler sonucu İngiliz İdaresi'nce uygulanan yaptırımlar sadece Rumları değil Türkleri de kapsar. Anayasa, Yasama Meclisi, Belediye seçimleri, siyasi partiler askıya alınır, basına sansür uygulanır, eğitim üzerinde sıkı bir denetleme başlar. Yunan ve Türk tarihinin okutulması kısıtlanır ve devlet büyüklerinin resimleri okul duvarlarından kaldırılır. İngiliz yönetimi okullara ve camilere Türk bayrağı asılmasını, 19 Mayıs ve 29 Ekimlerde bayram kutlamalarının yapılmasını, Türkiye'den kitap getirtilmesini, hatta kitaplarda bulunan bayrak ve Atatürk resimlerinin bile bulunmasını yasaklar (Manavoğlu, 25 Ağustos 2004). 1943'te belediye seçimlerinin yeniden yapılmaya başlaması, bu dönemde Kıbrıslı Rum ve Yunanların da bilfiil saflarında mücadele ettikleri İngiltere'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan zaferle çıkması, İngiltere'de İşçi Partisi'nin iktidara gelmesi ve On iki Adanın İtalyanlarca Yunanistan'a verilmesi adada Enosis hayalinin tekrar canlanmasına yol açar. Yoğun Enosis propagandası sonrasında Yunanistan'da Parlamento 27 Şubat 1947 tarihinde oybirliğiyle aldığı bir kararla "Yunanistan'ın Kıbrıs'la Birleşmesi" gerektiğini kabul eder ve bunu bütün dünyaya ilan eder. İkinci Dünya Savaşı'ndan önce Atina Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde okuyan Michael Mouskos'un 1948'de Kition Piskoposu olarak adaya dönmesiyle yeni bir dönem başlar (Dodd, 2002;9). Daha sonra Kıbrıs Rum toplumu lideri ve Başpiskopos olan Makarios'un çabasıyla Enosis faaliyetleri hızlı bir ivme kazanır. Adada yaşayan iki toplum arasında gerilimin artmasıyla birlikte Kıbrıs Türklerinin örgütlenme çabaları da ivme kazanır.

Resmi amacı "Kıbrıs Türklerinin siyaset dışındaki problem ve ihtiyaçlarını temin yolunda başta Kıbrıs Adası Türk Azınlıkları Kurumu (KATAK) ve Kıbrıs Milli Türk Halk Partisi (KMTHP) olmak üzere bütün Türk kurumlarının işbirliği içinde çalışmasını sağlamak" olan Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu (KTKF), 8 Eylül 1949 tarihinde kurulur. Federasyonun kuruluş döneminde Kıbrıs Türk Kültür Derneği ile Kıbrıs Okullarından Yetişenler Cemiyeti'nin çok büyük katkıları söz konusudur (Manizade, 1975; 313). İlginç olan bir husus ise bu oluşumun Kıbrıs'ta başta Necati Özkan ve Hikmet A. Mapolar tarafından yok sayılması ve şiddetle tepki gösterilmesidir. Hikmet A. Mapolar böyle bir heyetin olmadığını ileri sürer. Bu yapay gerginlik ortamına rağmen kendisine tek bir misyon yükleyen KTKF çok geniş bir yelpazede toplum sesi kulağı haline gelir. Federasyonun ilk başkanı Faiz Kaymak, bu görevde 1949-1957 döneminden sonra görevi 27 Ekim 1957 tarihinde Rauf R. Denктаş'a bırakır (Kaymak, 1969;8-29). KTKF'nin ilk aylık faaliyet raporu Haziran 1952 tarihinde yayımlanırken, ikinci rapor ise Temmuz 1952 günü yayımlanır. Bu raporlarda kuruluş tarihi 1949 olarak gösterilmektedir. 26 Ocak 1953 tarihli ve 8 numaralı bültende ise kuruluş tarihi KATAK'ın da kuruluş tarihi olan 1943 olarak belirtilmiştir. Bu dönemde federasyona üye kurum sayısı 38 iken, bu sayı 1957 yılında 93 olur

(Denktaş, Mart 2008;307). Kıbrıs'taki faaliyetlerin tek bir merkez ve tek bir çatı altında birleştirilmesi ve daha organize olmak şartıyla güçlü bir örgüt oluşturmak amacıyla girişimlere de başlanır (Mapolar, 2002;166). Bu toplantılara Kıbrıs Okullarından Yetişenler Cemiyeti Başkanı Doç. Dr. Derviş Manizade de katılır (Yeşilada, 11 Eylül 1949). Federasyonun oluşturulması sonrasında KMTHP ve KATAK (An, 1997;152) 6 Kasım 1949 tarihinde Kıbrıs Millî Türk Birliği Partisi olarak bir araya gelirler (Plümer, 2001;50). Bu parti, Ethniki Organosis Kibriyon Agoniston/ Kıbrıslı Savaşçıların Ulusal Birliği (EOKA)'nin* ve Kıbrıslı Rumların Enosis hedeflerine karşı, Türkiye'de faaliyet gösteren Kıbrıs Türk'tür Cemiyeti ile işbirliği ve koordinasyon içinde çalışarak 15 Ağustos 1955 tarihinden itibaren Kıbrıs Türk'tür Partisi olarak faaliyetlerine devam eder (Birinci, 1998;142). Dr. Fazıl Küçük o günlerde beraber mücadeleye giriştiği Faiz Kaymak için anılarında şunları söyler (Küçük, 1999;81);

“...İlk günden itibaren Faiz Kaymak'ı yanı başımızda bulduk. Eski bir öğretmen olan Faiz Kaymak okullar ve Evkaf konularında geniş bilgiye sahipti ve 1944 tarihinde de kurulan Milli Birlik (Partisi)'in doğmasında çok büyük yardımları geçen biridir. 1957'ye kadar parti ve federasyonda vazife almış, gerek okulların hürriyete kavuşması, Evkaf mücadelesinde, gerekse Müftü seçimlerinde faaliyetine aralıksız devam etmiştir. EOKA'nın başladığı günlerde de Federasyon Başkanı olarak yine bizimle işbirliği halinde mücadele içinde bulunuyordu... Faiz Kaymak... Milli Birlik'in kurucuları arasında olanlardan ve aynı zamanda 1948'den sonra da federasyonda esas görev alanlardan birisidir. Yine 1948'de Lord Winster tarafından kurulan Türk İşleri Komisyonunda da görev almış, komisyon işini tamamlayıcı raporunu hükümete verdikten sonra, hazırlanan yeni mücadelede takip edilecek politikanın ne olacağı yolunda birçok çalışmaları olmuştur. O da 'yumuşak' politikadan 'sert' politikaya geçmenin 'mutaassıp' taraflarından biriydi. Esas davalarımızın halinde alın teri döken bir parti mensubu olarak ön saflarda yerini almıştır...”

Yunanistan'ın 1950 yılında Birleşmiş Milletler nezdinde girişimde bulunarak Kıbrıs adasını ilhak etme düşüncesinin reddedilmesi (Oberling, 1982; 50) ve hemen ardından Kıbrıs adasında sadece Rumların katıldığı bir halk oylamasıyla (Keser, 2001;152) adayı kendi topraklarına katma düşüncesi olumlu sonuç vermeyince Yunanistan'da siyasi çözümlerin dışında yeni alternatifler hazırlanmaya başlanır (Stavrinides, 1999;22). Aynı süreç ekonomik, siyasi ve güvenlik bağlamında tedbirler almak isteyen Kıbrıs Türk toplumunu da yeni arayışlara yönlendirir ve KTKF daha faal girişimlerle ortaya çıkar (Gazioğlu, Aralık 2000;337).

1950–1958 Sürecinde Kıbrıs ve KTKF

Yunanistan'da plebisit fikrinin ortaya atılması sonrasında (Bilge, 1961;31) 21 Kasım 1949 tarihinde Birleşmiş Milletlere müracaat eden Yunanlar “Anavatan Yunanistan'la birleşmek için

---

* EOKA örgütü emekli bir Yunan subayı olan Kıbrıs asıllı Georges Grivas tarafından Yunanistan'ın başkenti Atina'da kurulmuş ve 1 Nisan 1955 tarihinden itibaren Kıbrıs adasında adanın Yunanlaştırılması için tedhiş faaliyetlerine başlamıştır. İngilizlere, Türklere ve kendilerine yardım ve yataklık etmeyen Kıbrıs Rumlarına karşı kundaklama, sabotaj, cinayet, şantaj ve tehdit eylemlerine girişen EOKA örgütü 16 Ağustos 1960 tarihinde Türkiye, İngiltere ve Yunanistan'ın garantörlüğünde kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti döneminde faaliyetlerini durdurmuş gibi görünse ve Grivas da 1959 yılında Atina'ya dönmüş olsa da eylemlerine kaldığı yerden devam eder ve 21 Aralık 1963 kanlı saldırılarıyla Kıbrıs Cumhuriyeti'nin fiili olarak ortadan kalmasına neden olur.

self-determinasyon hakkının halkımıza tanınmasını istiyoruz.” (Gazioğlu, 1997;115) derler. Öte yandan Dr. Fazıl Küçük’ün “Çoğunluğun merhametine kaldığından her zaman ve her yerde uygulanabilecek bir şey değildir.” (Küçük, 1956;1) dediği self-determinasyonla ilgili olarak plebisite karşı Kıbrıslı Türkler de 28 Kasım 1948 tarihinde Ayasofya Mitingini yaparlar (BCA.030.01.40.241.14). Bu mitingde konuşma yapanlar arasında Faiz Kaymak da vardır. Bu dönemde Kıbrıslı Türk köylüsünün sorunlarına yönelik tedbirler ve çözüm arayışları da hep gündemde olur (Government of Cyprus, 1958;21). Ekonomik ve politik bağlamda köylülerin bilinçlenmesi için çok büyük çaba harcanırken oluşturulan ekiplerle Faiz Kaymak ve ekibi adanın dört bir yanına dağılarak Türk köylerini ziyaret ederler. Öncelikle Evkaf idaresinde bulunan tapulu araziler ve çiftlik arazileri mercek altına alınır; ancak federasyon finansman bağlamında son derece kısıtlı bir bütçeye sahiptir. Bu yüzden köyleri içine alan inceleme gezileri federasyona yardım gezileri haline dönüşür. Haklarına sahip çıkan ve Kıbrıs Türk toplumunun sesini duyuran federasyona Türk toplumu çok büyük destek verir ve maddi olarak yardımlarını da esirgemez (KTMA, KTKF A. K.No.64). Bu dönemde KTKF tarafından hazırlanan “Kıbrıs Türkleri Hakkında Rapor” da Türkiye ve Kıbrıs’ta ilgili bütün kurum ve kuruluşlara dağıtılır (KTKD Genel Merkezi Arşivi. D.1). KTKF Başkanı Faiz Kaymak da Enosis* çabalarına karşılık kurum adına protesto gösterenler arasındadır ve tepkilerin yoğunlaşması yönünde çaba sarf eder (KTKD Genel Merkezi Arşivi. D.1). Federasyon gerek ada içindeki girişimleri, gerekse Türkiye ile başlatılan sıkı işbirliği sonrasında ilk etapta ekonomik sıkıntılara çözümler bulmaya çalışırken, Kıbrıs’taki İngiliz idaresinin bu durumdan pek de memnun olduğu söylenemez. Bu dönemde KTKF’nun ilgilendiği hususlardan bir tanesi ise din adamlarına ödenen maaşlardır (Halkın Sesi, 28 Ocak 1953). Öte yandan Dana Efendi’nin müftü seçilebilmesi için yapılan 27 Eylül 1953 tarihli miting İstanbul Sineması’nda gerçekleştirilir. Faiz Kaymak burada yaptığı konuşmada Kıbrıslı Türklerin haklarına sahip olabilmek amacıyla seferber olduklarını, kendilerine gelen müracaatlarda herkesin federasyonun başarılı olabilmesi için çalışmaya hazır olduklarını belirttiklerini dile getirir (Halkın Sesi, 29 Eylül 1953). Kıbrıs’ta İngiliz idaresine girmeyi reddeden Baf ve Mağusa ortaokullarıyla ilgili olarak KTKF ve KTKD başta olmak üzere yardım girişimleri başlatılmış olmasına rağmen Baf Ortaokulu ile ilgili beklenmedik ve sürpriz bir gelişme yaşanır. Baf Ortaokulu Komisyonu Başkanı Dr. İhsan Ali, kendisine KTKD ve KTKF tarafından yapılacak yardımlar konusunda bilgi verilmesine rağmen okulu İngiliz idaresine devredebilmek için faaliyetlerine devam eder. Bunun sonucu olarak komisyon üyesi Ali Ratip’le beş kişilik komisyonu toplamadan ve komisyon üyelerine haber vermeden 2 Ekim 1953 tarihinde okulu İngiliz idaresine devreder. Bu arada okulun İngilizlere devredildiğinden henüz haberi olmayan KTKD ise Faiz Kaymak’a bu okula 2.000 İngiliz Lirası yardım toplandığını bildiren bir telgraf gönderir (Halkın Sesi, 29 Ekim 1953). Dr. İhsan Ali’nin Okulu İngilizlere devretmesi, bu arada olup bitenlerden haberi olmayan Derviş Ahmet Raşit’in komisyondan istifa etmesi sonrasında Dr. İhsan Ali’nin suçlayıcı açıklamalarda bulunması üzerine Faiz Kaymak da Halkın Sesi’nde “Dr. İhsan Ali Bey’e” başlıklı bir yazı kaleme alır (Halkın Sesi, 21 Ekim 1953). Bütün bu olup bitenlerin ardından müftü seçimi 30 Aralık 1953 tarihinde gerçekleşir ve Dana Efendi,

* Yunanca *νωστω* kelimesinden doğan ve “Birlik/Katılma” anlamına gelen Enosis ifadesi 1828 yılından bu yana Kıbrıs adasının Yunanlaştırılması ve Yunan topraklarına katılması yönünde Yunanların ve Kıbrıslı Rumların verdikleri mücadeleyi simgelemektedir.

Kıbrıs Türk toplumunun yeni müftüsü olarak göreve başlar (Halkın Sesi, 30 Aralık 1953). 1954'te gündeme gelen bir başka konu ise yine Evkaf meselesinin tartışma ortamına getirilmesidir. Kıbrıs'taki İngiliz idaresinin Türk İşleri Komisyonu tarafından hazırlanan raporu ciddiye almaması üzerine KTKF tarafından bir dizi faaliyet başlatılır. Bunların ilki 28 Mart 1954 tarihinde Lefkoşa Halk Sineması'nda düzenlenen toplantı olur. Evkaf idaresinin tekrar Türk toplumuna devredilmesini bekleyen Kıbrıslı Türkler bu duruma büyük tepki gösterirler. Lefkoşa'da yapılan bu mitingde konuşma yapanlar arasında KTKF Başkanı A. Faiz Kaymak bulunmaktadır. Yaptığı konuşmada Evkaf dairesinin geçmiş safahatı hakkında bilgi veren ve Türk İşleri Komisyonu tarafından hazırlanan rapordan gerekli bazı bölümleri okuyan KTKF Başkanı Faiz Kaymak daha sonra o günkü duruma da değinir (Halkın Sesi, 30 Mart 1964). KTKF, bir yandan Kıbrıs konusunu uluslararası platformlarda en iyi şekilde tartışmaya çalışırken, bir yandan da Federasyon Başkanı Faiz Kaymak imzalı bildirimlerle federasyon için maddi destek bulma gayretleri içindedir. Kıbrıs konusu, Yunanistan tarafından uluslararası bir sorun halinde dünya kamuoyunun önüne getirilirken, KTKF da altıncı yıllık kongresini 23 Ocak 1955 günü gerçekleştirir. Federasyon üyesi 53 kurumdan toplam 71 delegenin katıldığı kongre sonrasında Faiz Kaymak oybirliğiyle tekrar başkanlığa seçilir. Federasyonun kongre faaliyetleri devam ederken, Kıbrıs Valisi İngiltere Müstemlekeler Bakanına da birer telgraf gönderilerek Kıbrıs Türk toplumunun Evkaf'a yeniden ve şartsız olarak tekrar sahip olma hakkındaki istekleri de iletilir (Halkın Sesi, 25 Ocak 1955). İngiliz idaresi 12 Mayıs 1955 günü Kıbrıs Türk toplumu liderleriyle Evkaf meselesini ele alır. Bu görüşmelerin sonrasında ise 22 Temmuz 1955 tarihli resmi gazetede yayımlanan ilanla "Yeni Evkaf Kanunu" yürürlüğe girer. İlk Evkaf seçimlerinin Lefke'de 22 Ocak 1956 Pazar günü yapılmasına karar verilir (Halkın Sesi, 24 Ocak 1956). Aynı dönemde Başbakan Adnan Menderes ise Türkiye'nin Kıbrıs'la ilgili hedeflerini açıklar; (BCA. 030.01. 38.227.1)

"Kıbrıs'ın İngiltere'de kalmasını isteriz. Eğer İngilizler çekilecekse Kıbrıs asli sahibi olan Türkiye'ye iade edilmelidir. Bu olmadığı takdirde Yunanistan'la aramızda yarı yarıya taksim edilmelidir. Bu takdirde İngiltere'ye arzu ettiği üsler ve bölge bırakılır. İngiltere, ada halkına self- government hakkı tanımayı tercih eder görünüyor. Bu tahakkuk ederse Kıbrıs Türklerinin ve Türkiye'nin hakları ve emniyeti sağlamca korunmalıdır. Hiç kabul edemeyeceğimiz şık, Kıbrıs'ın Yunanistan'a verilmesidir..."

1949–1957 arasında Faiz Kaymak'ın başkanlık yaptığı federasyonda 1957 yılında başkanlığa Rauf R. Denктаş getirilir ve Londra-Zürich anlaşmaları da bu döneme rastlar.

Nacak gazetesinin Yayın Hayatına Başlaması

Bu dönemde Kıbrıs'ta en önemli dönüm noktası ise, Nacak gazetesinin yayın hayatına başlamasıdır. Nacak gazetesi Rum saldırıları karşısında Kıbrıs Türklerinin can, mal ve namus güvenliklerini korumak amacıyla kurulan Türk Mukavemet Teşkilatı (TMT)'nin yayın organı olarak yayımlanmaya başlamıştır (Keser, 2007;180) ve Rauf R. Denктаş'ın yönetimindedir. Nacak gazetesinden önce KTKF ve Kıbrıs Türklerinin faaliyetleri konusunda toplumu aydınlatmak ve haberdar etmek için kullanılan yol ise genellikle KTKF tarafından yayımlanan faaliyet raporları veya bilgi bültenleridir. Örneğin Nacak gazetesinin ilk sayısının çıkmasından hemen önce Nisan 1959 tarihinde yayımlanan aylık bültende Rauf R. Denктаş'ın 'Tutunmak ve Yükselmek

Azmindeyiz.’ başlıklı bir yazısı yer almaktadır (KTMA, KTKF Aylık Bülteni, Nisan 1959). Söz konusu yazıda Rauf R. Denктаş tarafından Kıbrıs Türk toplumunun iktisadi alanda da söz sahibi olabilmesi, devamlı alıcı ve tüketici olmak yerine ürettiğini satan ve üreten bir toplum haline gelebilmesi, Zürih anlaşması sonrasında kazanılan haklarla perakendecilikten öteye gidemeyen ticaret hayatının kalkınması ve Türk’ün Türk’ü koruması gerektiği belirtilir (KTMA, KTKF Aylık Bülteni, Nisan 1959). İlginç bir nokta ise Nacak gazetesi yayın hayatına başlamadan hemen önce İngiltere’de yaşayan Kıbrıs Türklerinin de seslerini duyurabilmek amacıyla bir gazete çıkarma girişimine başlamalarıdır (Türk Sesi gazetesinden A. Necati Sağır tarafından Rauf R. Denктаş’a gönderilen 1 Mayıs 1959 tarihli yazı). Nacak gazetesinin sahibi kâğıt üzerinde KTKF, imtiyaz sahibi ise Rauf R. Denктаş olarak görülmektedir (Veziroğlu, 16 Kasım 2003). Nacak gazetesi, Halkın Sesi Matbaası’nda basılır ve son sayısının yayımlandığı 22 Aralık 1963 gününe kadar haftalık olarak yayımlanır. Gazetenin fiyatı 15 Mils olarak belirlenmiştir. Gazetenin sahibi ise Nacak Gazete ve Matbaacılık İşletmesi Limited görülmektedir. Gazetenin idare merkezi ise Müftü Ziyai Efendi Sokak, No.2, Lefkoşa’dır. Gazetenin ilk sayfasında Nacak ifadesinin hemen yanında ‘Haftalık Siyasî Gazetedir.’ ibaresi yer almakta, bunun hemen yanında gazetenin abonelik şartları, gazetenin imtiyaz sahibi ve adresi gibi bilgiler bulunmaktadır. Gazetenin sol köşesinde ise Nacak üzerine bir başak amblemi bulunmaktadır. Aynı sütunun sağ köşesinde ise üzerinde ‘Bayrakları bayrak yapan üstündeki kandır. Toprak eğer uğrunda ölen varsa vatandır.’ yazılı bayrak, asker, meşale ve sırmadan oluşan bir amblem bulunmaktadır. Gazete ilk sayısında ayrıca yayın ilkelerini ‘Kıbrıs Türk köylüsünü topyekûn kalkındırma mücadelesine girişmek, Türk işçisinin haklarını savunmak, millî davamıza set çekenlere karşı durmak, millî bilinci ayakta tutmak, ada Türklerini bu bilinçaltında toplamak ve Enosis’e karşı mücadele etmek’ olarak açıklar. Gazetenin asıl amacı ulusal bilinç etrafında Kıbrıs Türklerinin toplanmalarını sağlamak ve Enosis’e karşı çıkmaktır (Nacak, 18 Mart 1960). Bu bağlamda gazete ilk sayısından son sayısına kadar Kıbrıs Rum basımıyla mücadele eder, EOKA’ya karşı (Durrell, 1959:27) Kıbrıs Türklerini bilinçlendirir, sağlık, spor, kültür, coğrafya, tarih, ulusal bilinç, Türkiye ile ilişkiler, tarım, ziraat ve köylerle ilgili son derece faydalı çalışmalar yapar ve Türk toplumunu ayakta tutan dinamikler üzerinde yoğunlaşır. Gazetenin bütün bu faaliyetleri esasında özellikle 16 Ağustos 1960 tarihinde Kıbrıs Cumhuriyeti kuruluncaya kadar fiili olarak Kıbrıs Türklerine hizmet eden Federasyon’un bütün siyasi, kültürel, ekonomik faaliyetlerini yansıtmak, halkı özellikle iktisadi alanda bilinçlendirmek, kantonlara sıkışıp kalmış Türkleri ticari alanda geliştirip kalkındırmak ve ticari hayatı zenginleştirmektir (Karagil, 1964:18-64). Gazetede ayrıca Rauf R. Denктаş, Esat Faik Müftüoğlu, ‘Haftanın Tuzu Biberi’ köşesinde M. Şinasi Tekman, ‘Çiftçiye Öğütler’ köşesinde tarımcı rumuzuyla yazan bir Kıbrıslı Türk, Fuat Veziroğlu, ‘Pencere’ köşesinde İlder Veziroğlu, ‘Orda Bir Köy Var Uzakta’ köşesinde H. Ç, Ertem Kutay, Cemal Üçyiğit, H. A. Mazlum, Aşkın, ‘Karşıdan’ köşesinde Sedat Törel, ‘Bu Hafta’ köşesinde H. Tacak, ‘Söz Aramızda’ köşesinde Fırtına, ‘Akla Gelen’ köşesinde Ahmet Gazioğlu, T. Bayraktaroğlu, Salih Çelebioğlu, H. Tacal, Orbay Mehmet, Ahmet Göksan, Necati Taşkın, H. M. İrkad, Erol N. Erduran, Orbay Delicermak, Cavit Ramadan, Mutallip Vudalı, M. Şükrü de yazılar yazmaktadır. Yazarlardan da anlaşılacağı üzere gazete her ne kadar TMT’nin sosyal alandaki yayın organı olarak bilinse de Federasyon adına yaptığı ziraattan tarıma, hayvan yetiştiriciliğinden süt üretimine, balıcılıktan balıkçılığa kadar çok farklı alanlarda yol gösterici olmaktadır. Gazete ayrıca kooperatifçiliği geliştirmek

suretiyle Kıbrıs Türklerinin işbirliği içerisinde varlıklarını korumalarını da amaçlamaktadır. Bütün bu faaliyetlerin arkasında ise Federasyon vardır. Gazetenin yayın hayatına başlamasıyla beraber Cuma günleri bütün ada sathında dağıtımı da üçü çocuk toplam dört kişi tarafından yapılmaya başlanır. Gazetenin özellikle Cuma günü yayımlanmasının nedeni ise adanın dört bir köşesinden Lefkoşa'ya otobüslerle gelen Kıbrıslı Türk köylülerdir. Gazetenin dağıtımı bağlamında böyle bir kolaylığın yaşanabilmesi ve adanın her tarafına gazetenin rahatça dağıtılabilmesi için Cuma günü özellikle seçilir. Bunun dışında Lefkoşa'ya gelemeyen diğer köyler ve Kıbrıs Türkleri için de özellikle haberleşme alanında istifade edilen Lozan Otobüs Şirketi'ne ait otobüsler devreye girer (Keser, 2009;91-115) Gazetelerin otobüs şoförleri veya köylüler aracılığıyla gizlice götürülmesi de son derece tehlikeli ve riskli bir iş olarak ortaya çıkar. İngiliz idaresi yanında EOKA tarafından da özellikle köy yollarında yapılan denetleme ve kontrol gazetenin alıcılarına ulaştırılması için her zaman tehlike yaratır. Gazetelerin köylerde ilk ulaştırıldığı kimseler ise hep köy öğretmenleri olacaktır. Bu dönemde münferit ancak Kıbrıs Türk toplumu için zararlı faaliyetler de görülmeye başlayınca KTKF da bir açıklama yaparak Federasyonun isminin bazı kimseler tarafından kişisel çıkarlar için kullanıldığını duyurur;(Halkın Sesi, 15 Şubat 1958)

“Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu’ndan Halkımızın Dikkatine;

1- İmzasız gönderilen mektuplarla müracaatların nazarı itibara alınmayacağı.

2- ‘Alparslan’ rumuzu altında sağa sola ‘Federasyon namına’ gönderilen mektuplarla Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonunun hiçbir alakası olmadığı görülen lüzum üzerine açıklanır.”

Aynı konuda daha sonra da olumsuz davranışlar görülmesi üzerine KTKF gazetelere aydınlatıcı ilanlar verir; (Halkın Sesi, 20 Haziran 1958)

“Son birkaç gün zarfında Lefkoşa’nın Türk kesiminde kalmış olan bazı ecnebilere imzasız mektuplar gönderilmekte veya kim olduğu belirsiz şahıslar gidip evlerini boşaltmalarını ihbar etmektedir. Bir kere daha bu gibi hareketlerin Türk şerefi ile mütenasip olmadığını ve Türklüğü ile övünen hiçbir kimsenin bu gibi hareketlerde bulunmayacağını ve bulunmaması lazım geldiğini hatırlatırız. Türk muhitinde bulunan ve Türk misafirperverliğine, Türk büyüklüğüne, Türk adaletine sığınan herkes rencide edilmemeli ve bu ecnebilere baskı yapanlar her Türk tarafından takbih edilmelidir. Bilmeliyiz ki bugünler bizim için en büyük bir imtihan günleridir. Şümulsüz, ferdi ve şahsi menfaat için yapılan hareketler millî davamızı baltalamaktan ileriye gidemez. İçimizdeki ferdi ve menfaatperest kimselere dikkat edelim, onları doğru yola sevk edelim. Millî davamız bunu icap ettirir.”

Gazete yayın hayatına başladığı 29 Mayıs 1959 tarihinden itibaren 1963 yılına kadar geçen süreçte, Kıbrıs Türk toplumunu ‘Türk’ten Türk’e Kampanyası, Vatandaş Türkçe Konuş Kampanyası, Yerli Malı Kullan Kampanyası’ gibi kampanyalarla bilinçlendirmeye çalışırken, ayrıca tarımdan ziraata, sanayiden kültüre, tarihten ekonomiye kadar pek çok alanda da bilinçlendirip eğitmeye ve yetiştirmeye çalışır (Keser, 15 Nisan 2007). Gazetenin yayın politikası ve kapanıncaya kadar devam ettirdiği siyasî çizgi böylece çok net olarak ortaya çıkar. İlk etapta toplumun bütün katmanlarını kucaklayarak Kıbrıs Türk halkını sadece ekonomik olarak değil,

siyasî ve kültürel açıdan da geliştirecek ve Rumlara bağlı kısıtlayıcı unsurları ortadan kaldıracak tedbirleri anavatan Türkiye'nin de desteğiyle bunları gerçekleştirmek söz konusudur. Bütün bu faaliyetler Federasyon çatısı altında toplanan kurum ve kuruluşların desteği, yol göstericiliği ve rehberliğiyle gerçekleşmektedir. Gazete yayın hayatına devam ettiği süre içerisinde özellikle Lefkoşa'daki ticaret hayatı başta olmak üzere Türkçenin güzel ve doğru kullanımından kumar ve içki gibi zararlı alışkanlıklara, ayrıca işçi-işveren ilişkilerine ve sendikal haklara, tarım, ziraat ve çiftçilere tavsiye köşelerinden ormancılık, bağcılık, narenciye üretimine varıncaya kadar çok geniş bir yelpazede öğretici ve eğitici yayınlar yaptığı da görülür. Kıbrıs Türklerini "fert olarak değil de cemaat olarak bir vahdet yaratması için" Enosis'e karşı tek yumruk olmaya çağıran Nacak gazetesi, halka ayrılık ve bencillik değil, birlik ve beraberlik aşılmasını hedefler (Nacak, 5 Haziran 1959). Daha sonra bütün ada sathına yayılacak olan Türk'ten Türk'e Kampanyası da bu dönemde hayata geçirilir (Keser, 15 Nisan 2009). Nacak gazetesi böylece Kıbrıs Türklerini uyandırmak ve millî hislerine de tercüman olmak düşüncesindedir (Nacak, 24 Temmuz 1959).

Bu dönemde esas görevlerinden bir tanesi de Türk kültürünü güçlendirmek olan Federasyon bu bağlamda halk oyunları, hikâyeler, masallar, müzik ve nameleriyle Anadolu'dan gelmiş olan Kıbrıs Türklerini benliklerine ve kimliklerine hâkim insanlar yapabilmek için bir yandan Nacak gazetesi vasıtasıyla Kıbrıs Türk toplumuna yönelik sosyal programlar hazırlarken, bir yandan da toplumu bir araya getirecek ve imece usulü çalışmayı ve yardımlaşmayı teşvik edecek girişimler söz konusudur. Gazetenin böyle bir görevi üstlenmesiyle pek çok köyün akmayan çeşmelerinden su akmaya, olmayan yolları yapılmaya, harabeye dönmüş okulları tamirden geçmeye başlar. Gazetenin özellikle "Orda Bir Köy Var Uzakta" köşesinde düzenli olarak yayımladığı yardıma muhtaç köyler ve buralardaki okul, köy odası, köprü, çeşme, hastane, öksüzler yurdu gibi yerlerle ilgili uyarıcı ve yön gösterici yazılar sonrasında adı geçen her yer Kıbrıs Türklerinin dayanışmasıyla yeniden inşa edilir, bakımdan geçer veya restore edilir. Gazete zaman zaman köşelerine Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Genel Sekreteri Necati Taşkın veya Kıbrıs Türk Çiftçiler Birliği yetkilileri gibi toplumun farklı noktalarından temsilciler çağırarak suretiyle de görevine devam eder. Öte yandan aynı günlerde Federasyon'un mercek altına aldığı ve ziyaretler gerçekleştirdiği ilk yerleşim merkezleri ise Lefkoşa-Poli yolu üzerindeki köylerdir. Akaça'da fakir öğrencilere ve fakir ailelere yapılan yardımdan sonra Gaziveren'e geçilir. Kserovunoy ve Limnidi'de köylülerle beraber onların dertlerini dinleyen KTKF Başkanı Rauf R. Denктаş, Dr. Burhan Nalbantoğlu ve beraberlerindeki heyet daha sonra tekrar Lefkoşa'ya dönerler (Halkın Sesi, 7 Ocak 1958). Bu günlerde köylerde tespit edilen yaklaşık 1.000 fakir öğrencinin giydirilmesiyle ilgili duyurular da yapılır ve imece usulüyle başlatılan girişimlerle bu çocuklara yardım edilir (KTMA, KTKF Arşivi, Tarihçe Dosyası). Köy ziyaretleri sonrasında Kıbrıs Türk toplumunun Türkiye ile bağlarını sağlamlaştırmak ve dünya ile irtibatı sağlamak üzere Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu başta Yalya, Vreisa, Vitsada, Terazi, Tremetuşa, Sarama, Singrasi, Pitargu Petrofan, Pileri, Malya, Monyat, Mamunlu, Avgalida, Yukarı ve Aşağı Arodez, A.Irini, Afanya, Aytoma, Anafodia, Asproya, Klavya, Anglia olmak üzere ilk etapta Türklerin yaşadığı 34 köye Federasyon tarafından Türkçe gazete gönderilmesine başlar. Köy muhtarları veya köylerde bulunan spor kulüplerine gönderilen bu gazeteler Lefkoşa'daki Türk spor kulüplerinden veya Hazım Remzi Ticaretevi'nden alınmaktadır (Halkın Sesi, 15 Ocak 1958). Daha sonra bütün ada sathına yayılacak olan Türk'ten Türk'e Kampanyası

da bu dönemde hayata geçirilir. Bu kampanyayla Kıbrıs Türklerinde ulusal bilinç uyandırılmaya, birbirleriyle olan ilişkilerinde daha duyarlı olmaya ve birbirlerine her açıdan destek olmaya yönelik gayretler ön plana çıkartılmaya çalışılır. Böylece Federasyon'un Kıbrıs Türklerine desteği de bu bağlamda artarak devam eder (Denktaş, 8 Temmuz 2003). Faaliyetlerin daha somut ve olumlu yönde gelişebilmesini amaçlayan girişimler sonrasında Nacak gazetesi aracılığıyla 50 Kıbrıs Lirası mükâfatlı bir de anket yapılarak ada sathında Kıbrıs Türkleri arasındaki toplumsal dayanışmanın daha da geliştirilmesi amaçlanır (KTMA, KTKF Arşivi, Pazar Dosyası). Buna göre 3 önemli konuyla ilgili sorulan 3 soruya verilecek cevaplar arasında en beğenilenler ödüle uygun görülecektir; (Nacak, 18 Eylül 1959)

“1. Çarşımızın büyümesi, olgunlaşması için neler lazımdır? Ne yapılmalıdır?”

2. Kooperatif ithalat ve ihracat merkezleri, kooperatif bakkaliyeleri hayatı ucuzlatacak mı?

3. Cemaatimizin en erken bir zamanda yükselmesi için düşündüğünüz tedbirler nelerdir?”

Bu üç soruluk ankete yönelik olarak adanın dört bir tarafından katılım söz konusudur. Verilen cevaplar arasında Türk'ten Türk'e kampanyasının güçlendirilmesi, modern sanayinin geliştirilmesi, sanat okullarının açılması, çarşı esnafının Rumlarla rekabet edebilecek ekonomik güce sahip olması, tembellik yerine devamlı çalışmak gibi cevaplar yanında son derece bilimsel hazırlanmış cevaplar bulunmaktadır (KTMA, KTKF Arşivi, Pazar Dosyası). Anket çalışması sonrasında büyük ödül olan 12 sterlini İstanbul Üniversitesi Türkoloji Bölümü'nden Ekrem Ural Aratan kazanır (KTMA, KTKF Arşivi, Pazar Dosyası). Federasyon adanın dört bir köşesindeki Kıbrıs Türklerine yönelik faaliyetlerine aralıksız devam eder. Örneğin Haziran 1959 döneminde Baf'ın Dimi, Mandriya, Aksilu, Yoğurtçular, Dağaşan, Gökçebel, Soğucak, Boozalan köyleri ziyaret edilerek buralarda İşçi Birliği, Türk Çiftçiler Birliği ve Milli Türk Birliği kurulması için faaliyetlere girişilir (manizade, 1993;537). Köylerde ayrıca Kooperatif şirket ve bakkaliyesi açılması, ayrıca halk odaları tesis edilmesi de kararlaştırılır (KTMA, KTKF Arşivi, Köyler Dosyası). Böylece Federasyon iktisadi kalkınma kampanyası içinde yıllardır alıcı konumunda olan Kıbrıs Türk çiftçisini, esnafını ve köylüsünü satıcı ve üretici duruma getirmenin yollarını aramaya başlar (KTKF Nisan 1959 Aylık Bülteni). Federasyon'un bu faaliyetlerine en büyük destek her zaman Nacak gazetesinden gelir. Köylüyle iç içe çalışmalara başlanmasının ardından insanların sosyal ve ekonomik sorunları daha net görülmeye başlanır ve Nacak gazetesi vasıtasıyla duyurulan bu sorunlara yönelik çözümler de ortaya çıkmaya başlar (KTMA, KTKF Arşivi, Tarihçe Dosyası). Bu dönemde yapılan yardımların tutarı ise 20. 154.103 sterlin olarak ortaya çıkar. Bu faaliyetlerden birisi de yerli malı kullanma ve ulusal ekonomiyi canlandırma girişimleriyle ilgilidir; (Nacak, 10 Temmuz 1959)

“Çarşımızı Boşaltmayalım. Geçenlerde bir arkadaşım mesleğine elzem küçük bir şey arıyordu. Türk çarşısını aradı taradı bulamadı. En nihayet komşu çarşıdan getirtti. Getirtti amma fiyatı azami 125 mili aşmayan bu eşya için iki mislini ödemeye mecbur kaldı. Komşu çarşıdaki tüccar o eşyanın Türk çarşısında bulunmadığını anlamış olacak ki, geçer fiyatı istemeyi aklından bile geçirmede. Türk çarşısını genişletmek bu küçük misalden de

görülyor ki her Türk ferdi için daha elverişli olmaya mukadderdir. Belki bugün yeni kurulan ticarî müesseselerin başlangıç masraflarını karşılamak için birkaç kuruş daha fazla ödemeye mecbur kalıyoruz; fakat ilerisi için kendi kendimize bir yatırım yapmış oluyoruz. Kısacası ileride maruz kalabileceğimiz herhangi bir iktisadî bir baskıyı önlemiş oluyoruz. Türk çarşısında bulamadığımızı komşu çarşıdan fahiş fiyatla tedarik etmek mecburiyetini şimdi verdiğimiz ehemmiyetsiz fiyat farklarıyla bertaraf etmiş oluyoruz. Komşu çarşıdaki bazı çeşitlerin biraz ehven fiyatları hiç şüphesiz celp edicidir. Fakat bunun muvakkat olduğunu gözden kaçırmamalıyız. Ticarete muhasımı iflas ettirmek maksadıyla bir müddet için daha ucuz satıp ziyana katlanmak tarih kadar eski bir taktiktir. Muhasım bir defa ortadan kalktı mı fiyatlar hemen yükselir ve alıcılar o zaman geçmişleri de ödemiş olurlar. İşte çarşı monopolü bu şekilde yine bir ellerine geçerse o sözde ucuz fiyatlar ani olarak ortadan kalkacak ve yerine keyfi ve fahiş fiyatlar hüküm sürecektir. İktisaden en büyük garantimiz çarşımızın sönmemesine dikkat etmektir. Bu adada hür bir cemaat olarak yaşamak için iktisaden mümkün mertebe müstakil olmamız şarttır. İktisaden çürümüş bir varlık kölelik etmeye mahkûmdur. Bunu takdir edebilmemiz istikbale emniyetle bakmamızın en parlak delilidir.”

İlginçtir ki buna benzer faaliyetlerin içerisine EOKA da girer ve Kıbrıslı Rumların kesinlikle İngiliz malı almamaları, Türklerle alışveriş yapmamaları konusunda Kıbrıslı Rumlar devamlı uyarılırlar (Druşotis, 2007;185). EOKA'nın bildirimlerindeki tek fark ise aksi davranışlarda bulunanların tehdit edilmeleri (Cyprus Government, 1956;3) ve söz konusu bu kişilerin zaman zaman ölümle cezalandırılmalarıdır (KTMA, EOKA Bildirileri Dosyası No. 1318 ve 1319). Aynı tarihli Nacak gazetesinde ayrıca KTKF tarafından bir duyuru da yayımlanır. Buna göre “Baf'ta son günlerde bir gizli teşkilat adına faaliyette bulunulduğu, üye kaydedildiği, bu maksat için fotoğraf istenip vesikalar imza ettirildiği ve bu arada da üyelerden para sızdırıldığı haber alınmıştır. Üzerlerinde hiçbir mesuliyet hissi olmayan bu menfaatperestlerin Kıbrıs Türklerinin lehine olan şimdiki durumu baltalamak için giriştikleri bu gayreti takbih ederiz. Kıbrıs'taki cemaatlerin müşterek bir hayat kurmak için uğraştıkları bu zamanda böyle menfi hareketlerle istikbalimizi kirletmeğe çalışanlara karşı uyanık davranılacağına eminiz.” (Nacak, 18 Eylül 1959) denilir. Gazetenin 23 Ekim 1959 tarihli sayısında Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonu Başkanı Necati Taşkın imzasıyla “Toplantılara İlgisizlik” başlıklı bir makale kaleme alınır ve Federasyon'un faaliyetlerinin halka aktarılacağı bu toplantıya insanların ilgisizliği ve kayıtsızlığı dile getirilir (Nacak, 23 Ekim 1959). Aynı sayıda yayımlanan bir başka yazı ise Esat Faik Muhtaroglu imzasıyla çıkan “Nefret Ettiğim İnsanlar” başlıklı yazıdır; (Nacak, 23 Ekim 1959)

“Bütün insanları severim... Fakat sevmediğim, hem yalnız sevmemekle kalmayıp kendilerinden nefret ettiğim bazı insanlar da vardır. Bunlar sözleri başka, işleri başka, dışları başka olan insanlardır. Bir insan ki ‘Türk malı kullanalım.’ der, Türk malı kullanmayanlara kızar, öfkelenir küfreder de kendisi Türk malı kullanmaz. Bir insan ki Türk'ten Türk'e Kampanyası'nın hararetli bir destekleyicisi görünür de kendisi yabancılara avuç dolusu para verir. Bir insan ki namazdan, oruçtan bahseder de kendisi ne namaz kılar, ne oruç tutar...”

Kalemтіraş imzasıyla kaleme alınan yazının başlığı ise “Yabancı Malı Yutturanlara” şeklindedir ve dükkânlarına doldurdukları yabancı malları Türk malı diyerek Kıbrıs Türklerine satanları eleştirmektedir (Nacak, 23 Ekim 1959). Federasyon bir yandan köycülük, halk eğitimi, kültürel faaliyetler, kooperatifçilik ve belediyeler konusunda çalışırken bir yandan da toplumlararası çatışmalarda İngilizler tarafından gözaltına alınan veya EOKA tarafından öldürülen insanların ailelerine de yardım etmeye başlar. Federasyon’un faaliyetlerini ve kültürel gelişmeleri aktardığı ilk yayın organı ise Yarına Doğru dergisi olur (KTMA, KTKF Arşivi, Tarihçe Dosyası). Aynı dönem içerisinde toplumlararası çatışmaların giderek artması ve bunun sonucu olarak ekonomik hayatın da durma noktasına gelmesi sonucu devreye yine Evkaf Dairesi ve Federasyon girerek sıkıntılarını gidermeye çalışır; (Halkın Sesi, 10 Temmuz 1959)

“Son Fevkalade Ahval dolayısıyla ekonomik bünyemizde sıhhi bir muvazene temini yolundaki sair teşebbüslere ilaveten hükümetin cemaatimizi mahrum bıraktığı iş bulma ve işsizlere yardım gibi hizmetlerin imkânlarımız dâhilinde görülmesi için Lefkoşa’da hususi müşterek bir teşkilat kurduğumuzu sayın halkımıza duyururuz. Bu teşebbüsümüzde muvaffak olmak için halkımızın maddi ve manevi yardımına ve işverenlerle işçilerimizin sıkı işbirliğine ihtiyaç olduğunu bilhassa belirtmek istiyoruz. İş bulma ve işsizlere yardım hizmetlerinin görülmesi için Lefkoşa’daki Evkaf Dairesi’nin yanında Londra Sokağı No.16’da hususi bir büro açmış bulunuyoruz. Herhangi bir sahada işçi isteyenlerin bunları doğrudan kendilerinin temin etmeyip bu büroya müracaat etmelerini bilhassa rica ederiz. Hangi iş için nasıl bir işçi istediklerini bu büroya bildirmeleri üzerine kendilerine istedikleri işçiler temin edilecektir. İşsizler de bu büroya müracaat edip istenilen tafsilatı hususi formalara kaydettirmelidirler. Sosyal sigorta kartlarını da beraber götürebilmelidirler. Sosyal sigorta kartı olmayanların ilgili hükümet makamlarından böyle bir kart temin etmeleri elzemdir. Halkımızdan bu maksat için maddi yardımda bulunmak isteyenlerin bu yardımlarını ya Evkaf Dairesi’ne veya Federasyon’a yapmalarını rica ederiz.”

Gazetede verilen bir başka haber ise Limasol ve Baf’ta üzüm yetiştiren üreticilerin dertleriyle ilgilidir. Kıbrıs hükümeti tarafından alınan bir kararla kuru üzüm ikiye ayrılır ve buna göre alım gerçekleştirilirken kuru üzümün SODAP ambarlarında alınacağı ve kabul edileceği de bildirilir. Tek bir gece bekçisinin Türk olduğu bu ambarlarda başlatılan üzüm alımı ise Kıbrıs Türklerinin doğal olarak tepkisini çeker. Gazetede 27 Kasım 1959’da verilen habere göre ise Milli Türk Birliği, KTKF ve Gençlik teşkilatı yöneticileri arasında yapılan görüşmeler neticesinde Kıbrıs Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Muavinliği için tek aday olarak Dr. Fazıl Küçük’ün kabul edilmesi kararlaştırılır. Gazetenin verdiği bir başka haber ise Meriç (Mora) köyünde KTKF Halk Eğitimi öğretmenleri tarafından düzenlenen münazara olur. “Yükselmek için birbirimize yardım etmemiz şarttır.” tezini Meriçliler adına Erdoğan, Sinan ve Lisanî Bey savunurken karşı tezi ise halk eğitimi öğretmenleri savunurlar. Meriç muhtarı, Hasan Oktay ve bir gazetecinin jüri olduğu münazara sonrasında Meriçliler galip gelen taraf olurlar. Bu arada gazetede “Köylü” imzalı “Hey Lefkoşalı! Hey kasabalı! Uyan. Sen de yardıma koş. Bir Pazar olsun sinemayı bırak. Yeniden yapılan köylerde işe koş. Biz yaparken siz bakmayın.” şeklinde pankartların da resimleri yayımlanır. Bunlar Federasyon tarafından başlatılan Rumlarca yakılıp yıkılmış köylerle can güvenliği kalmadığı için terk edilen yerleşim yerlerinin tekrar imar edilmesiyle ilgili faaliyetlerdir.

Gazetenin aynı tarihli sayısında yayımlanan bir başka makale ise namuslu ve dürüst tüccarlara karşılık Lefkoşa çarşısında halkı kandırmaya yönelik girişimlerde bulunan sahtekârlarla ilgili Ali Süha imzasıyla çıkan “Tüccarlarımız ve Biz” başlıklı makale olur (Nacak, 27 Kasım 1959). Bu sayıdan itibaren Federasyonu’nun organizasyonu çerçevesinde Gönüllü Ordusu olarak Muratağa’daki çalışmalara katılanların isimleri de Nacak gazetesinde yayımlanmaya başlar. Gazetede ayrıca KTİBF Genel Sekreteri Necati Taşkın imzasıyla Rum işverenlerin Rum işçileri korumaya yönelik girişimleri ve Türk işçilerin sahipsizliği üzerine “İşverenlerimiz Ne Âlemde?” başlıklı bir yazı da kaleme alınmıştır (Nacak, 27 Kasım 1959). Federasyon bir yandan Türk müstahsillerin, tüccarların, imalatçıların neler yetiştirdiklerini, neler imal ettiklerini, neler ihraç ve ithal ettiklerini tespit ederken bir yandan da Kooperatif Kredi ve Satış Şirketleri vasıtasıyla iş yapmaya çalışan insanları borçlarını ödemek suretiyle buralardan ayırmaya ve tamamen Türk kooperatifleri çatısı altında toplamaya gayret eder. Bütün bu faaliyetler Nacak vasıtasıyla her hafta düzenli olarak kamuoyuna aktarılır (KTMA, KTKF Arşivi, Tarihçe Dosyası). Ticaret ve çarşı işlerinde de eksikliklerin neler olduğu yönünde çalışmalar başlatılır ve Türk çarşısında bulunan esnafın ihtiyaçlarının mümkün olduğunca Türk esnaflarından giderilmesi yönüne gidilir. Türk Tüccarlar Birliği ve Çarşı Murakabe Komisyonu bu faaliyetlerde en önemli görevi üstlenen birimler olur. Bu komisyon ve birliklerin duyuruları ve faaliyetleri de Nacak tarafından muntazam olarak kamuoyuyla paylaşılır. 27 Kasım 1959 tarihli gazetede Düzova (Softalar) köyü ilkökul öğretmeni Tünay Mehmet Kemal imzasıyla Federasyon vasıtasıyla fakir öğrencilere sahip çıktığı, onların masraflarının karşılandığı belirtilen bir teşekkür mektubu yayımlanır. Gazetenin aynı tarihli sayısında yayımlanan bir başka duyuru ise KTKF’nun oluşturduğu bir heyet tarafından Türk köylerinin isimlerinin incelendiği ve köylerin yeniden isimlendirilmesinin kararlaştırıldığı belirtilir. Buna göre Lefkoşa’da Alevga (Alevkaya), Ambeliku (Bağlıköy), Amadyes (Günebakan), Angolem (Taşpınar), Çamlıköy, Küçük Kaymaklı, Matyat, Dizdarköy, Ayyanni Selemani (Süleymaniye), Elye (Doğancı), Koççina (Erenköy), Kseroğno (Kurutepe), Luricina (Akıncılar), Mansura (Mansur), Mora (Meriç), Vroişa (Yağmuralan), Şillura (Yılmazköy), Denya, Ayakebir (Dilekkaya), Aysezomeno (Arpalık), Beyköy, Abohor (Cihangir), Limnidi (Yeşilirmak), Gönyeli (Menderes), Magri (Küçükköy), Minareliköy, Bodamya (Dereliköy), Softalar (Düzova), Gaziveran, Karavostasi (Gemikonağı), Aymarina (Gürpınar), Girne’de ise Ağırda (Ağırdağ), Kambili (Hisarköy), Fota (Dağyolu), Arapköy, Lapta, Kömürcü, Mağusa’da Armadi (Kuzucuk), Artemi (Arıdamı), Aysimyo (Avtepe), Bladan (Çınarlı), Bahçalar, Çatoz (Serdarlı), Kurumanastır (Çukurova), Konedra (Gönendere), Galatya (Mehmetçik), Yenağra (Nergisli), Litrangomi (Boltaşlı), Livatya (Sazlıköy), Komikebir (Büyükkonuk), Krikya (Kilitkaya), Görmeç, Topçuköy, İpsillat (Sütlüce), Kaleburnu, Murata (Muratağa), Kukla (Köprü), Eftakomi (Yedikonak), Ayantroniko (Yeşilköy), Melunda (Mallıdağ), Singrasi (Sınırüstü), Stroncilo (Turunçlu), Avgalida (Ergazi), Ovgoroz (Kurtuluş), Pladanisyo (Balalan), Sandallar, Aystat (Zeybekköy), Larnaka kazasında ise Civisit (Cevizli), Alaminyo, arçoz, Pergama (Beyarmudu), Pirga (Çamlıbel), Köfünye (Geçitkale), Vuda, Dohni (Taşkent), Tatlısu, Terazi, Koşşi (Koçyatağı), Lefkara, Menu (Ötüken), Bahçalar, Anglisiya (Aksu), Ayana (Akhisar), Mormenekşe, Anafotya (Akkor), Limasol kazasında ise Alehtora (Gökağaç), Armenehor (Bulgurlu), Asomado (Gözügüzel), Aytuma (Mersinli), Bladanisya (Çamlıca), Siliku (Silifke), Koloş (Yunus), Civides (Aslandık), Polemitya (Binatlı), Malya (Bağlarbaşı), Çerkez, Piskobu (Yalova), Evdim (Düzkaya), Gilan

(Ceylan), paramal (Çayönü), Evdim Presyosu (Çelikleş), Yerovasa (yerovası), Kandu (Çanakkale), Muttayaka (Mutluyaka), Monyat (Elmalı), ayrıca Baf kazasında da Agurso (Akarsu), Anatyu (Görmeli), Sarama (Kuşluca), Antroligu (Gündoğdu), Arodes (Kalkanlı), Ayanni (Aydın), Aysideros (Demirci), Aynikola (Esentepe), Ayorgi (Kavaklı), Mamundali (Soğucak), Galatarga (Yoğurtçular), Asproya (Aktepe), Dimi (Ovalık), Yayla (Yayla), Ciyas (Ceyhan), Falya (Gökçebel), Finike, Lukrunu (Olukönü), Girit Tera, Vreçça (Dağaşan), Evretu (Dereboyu), Kukla, Hirsofu (Altıncık), Koloni (Yolüstü), Zaharga (Tatlıca), Ayvarvara (Engindere), Mandria (Yeşildere), Melatya (Malatya), Stavrokono (Aydoğan), Melandra (Beşikdere), Magunda (Yakacık), Prasyo (Yuvalı) ve Maruna da (Uluçam) olarak değiştirilir. Nacak gazetesinin 31 Temmuz 1959 tarihli sayısında ise ‘Tarımcı’ imzalı ve ‘Köylümüzün Kalkınması Şarttır.’ başlıklı bir haber yayımlanır. Buna göre Türk köylüsünün korunması için yapılması gerekenler, ilkokulların sayılarının artırılarak yeteri kadar öğretmen tahsis etmek, okulların kitap ihtiyaçlarını karşılamak, şehir hayatının imkânlarından köylülerin de istifade etmesini sağlamak, köy insanların teknik konulardaki sorunlarına yardımcı olacak birimler kurmak, köylerde birlik ve düzeni bozmaya çalışanlara karşı uyanık olmak ve bu şekilde davrananları cezalandırmak, Türk’ten Türk’e kampanyasını kötü niyetlerle kullanmaya çalışanlara karşı uyanık olmak ve çiftçi çocuklarını ziraat ve tarım konusunda yetiştirerek eğitmek başlıca görevler olarak gösterilir. Gazetede ayrıca işsizliğe çare bulunmasını isteyen Türk işsizler tarafından Lefkoşa’da yapılan yürüyüş aktarılır. Nacak gazetesinin 7 Ağustos 1959 tarihli sayısında ise manşette ‘Gençlik Teşkilatı Merkez Binasının İnşasına Çarşamba Günü Başlanıyor.’ haberi yer almaktadır. Buna göre Gençlik Teşkilatı inşaatında ücret almadan tamamen gönüllü olarak çalışmak isteyen birçok kurum ve kulüp temsilcisi ile köylüler, memurlar ve serbest meslek sahipleri müracaata başlamışlardır. Bütün bu faaliyetler ise Federasyon tarafından organize edilmektedir. Aynı tarihli gazetede yayımlanan bir başka haber ise daha önce de aynı şekilde şikâyetçi olduğu üzere posta teşkilatının Nacak gazetesine köylere dağıtımında aksamalara neden olmasıdır. Cuma günleri basılan gazetenin posta görevlileri tarafından köylere bazen 4 günlük bir gecikmenin ardından ulaştırılması eleştirilere neden olur ve bu sorunun halledilmesi istenir (Nacak, 21 Ağustos 1959). Nacak gazetesinin devamlı takip ettiği ve Federasyon’un büyük destek verdiği Türk’ten Türk’e seferberlikleriyle Kıbrıs Türkleri arasında ulusal dayanışmayı gerçekleştirme gayreti iyice artırılır; (Nacak, 10 Temmuz 1959)

“Türk’ten Türk’e Kampanyası ve Türk Çiftçisi,

Kıbrıs davası, liderlerimizin ve Türkiye’mizin azimli çalışmaları sayesinde çok şükür lehimize halledildi. Dava kazanıldı, haklarımız teslim edildi. Halen cemaat olarak bir kalkınma davamız var. Bu güzel adada şerefli bir Türk varlığı halinde gelişmek kararındayız. Bunun için en kısa zamanda kalkınmak lâzım. Kalkınma paraya dayanır. Paranızı elden kaçırmamak, yabancıya vermemek lazımdır. Türk’ten Türk’e kampanyamızı bir niyetle başlattık ve yürütüyoruz. Cemaat olarak kalkınabilmemiz için Türk’ten Türk’e kampanyamızın yüzde yüz muvaffak olması lâzım. Türk’ten Türk’e açık bir paroladır. Her Türk bütün ihtiyacını Türk’ten temin edecek, yabancıya para vermeyecek. Parasız kalkınma ve gelişme olamayacağına göre bu çok yerinde. İhtiyacımızı Türk’ten alacağız dedik. Ya Türk’te olmazsa, bulunmazsa? O zaman ister istemez paramız

yabancıya gidecek. Bu bizim cemaat olarak yapmak istediklerimizle taban tabana zıt. Bütün ihtiyacımız cevap verecek bir Türk çarşısı ve pazarı yaratmak mecburiyetindeyiz. Bu alanda epey ilerleme kaydetmiş bulunuyoruz. Ancak bütün ihtiyaçlarımızı kendimizin karşılayamadığı da meydandadır. Yiyecek davamızı ele alalım. Bu çok önemli ve acele halledilmesi gereken bir davadır. Çünkü yemeden yaşanmaz. Biz, yakın zamanlara kadar yiyeceklerimizin çoğunu Rum müstahsilden temin ediyorduk. Bu hal Türk sebzeçiliğini âdeta sömürmüş, durdurmuştu. Türk çiftçisi çarşıya sebze yetiştirmeyi ihmal etmiş, yalnız buğday, arpa ve patates, fasulye gibi sebze yetiştiriyordu. Sıkışık günlerde bunun cezasını hepimiz bol bol çektik. Yiyecek sıkıntısı, sebze eksikliği hepimizi kırdı geçirdi. Bu hal karşısında birçok çiftçimiz harekete geçerek yiyecek yetiştirmeye başladı. Halen pazara Türk sebzeleri gelmekte fakat ihtiyacımıza yetmiyor. Köylümüzün sebzeçiliğe daha fazla önem vermesini bekliyoruz. Sebzeçilik kolay bir iş değil. Bol emek ister, bol su ister, bol para ister. Her şeyden mühim olarak ustalık ister. Bundan başka, sebze yetiştiren Türk çiftçisinin göz önünde bulunduracağı bazı esaslar da var. Sebze her mevsimde devamlı ve çeşitli olarak, bol bol tüketilmek ister. Bizde turfandacılık yani ilk ve son turfanda sebze yetiştirmek tekniği eksiktir. İlk olarak yumuşak deniz sahillerindeki köylerimizin bu konuyu titizlikle halletmeleri gerekir... Çiftçi ve bahçıvanlarımızın bir başka noktayı hesaba katmaları lâzımdır. O da Rum sebzeçilerinin rekabeti. Artık Rum sebzeçi “Malımı Türk’e satmam.” demiyor. Hatta Türk sebzeçileri batırmak için daha ucuza dahi satıyor. Halka Türk karpuzu veya sebzesidir diye de geçer fiyattan fazlasına satılamaz. Bütün bunları köylümüzün göz önünde bulundurarak işlerini ona göre ayarlaması icap eder. Türk’ten Türk’e kampanyasına uyararak çarşıya bol ve ucuz yiyecek yetiştirmek vazifesi köylünüdür, bahçecinindir. Parolamız devamlı bol ve ucuz yiyecek yetiştirmek olmalı.”

Böylece Türk’ten Türk’e Kampanyası çerçevesinde adada yaşayan yediden yetmiş yediye bütün Kıbrıs Türkleri de Türk malı kullanmaya davet edilir; (Nacak, 17 Temmuz 1959)

“Muhterem aile reisleri, ev hanımları, genç kızlar; Elinize sepetinizi aldınız, çarşıya çıktınız. Eğer bu adada Türk toplumu olarak insan gibi yaşamamızı istiyorsanız gelişigüzel alışveriş yapmayın. Cebinizdeki sigara, ayağınızdaki ayakkabı, bakkalınızdan aldığınız peynir, evinizdeki ayakkabı boyası, buzdolabınızdaki ağır ve hafif içkiler Türk malı mıdır? Türkiye’den getirilen konserveleri tercih ediyor musunuz? Ve bilhassa satın aldığınız ithal mallarının yüzde yüz Türk acenteleri tarafından ithal edildiklerine dikkat ediyor musunuz? Şimdiye kadar etmemişseniz bugünden itibaren olsun dikkat ediniz. Yukarıdakileri göz önünde tutmak senin de menfaatin icabıdır. Türk kardeşlerimiz ellerinizi vicdanlarınıza koyunuz. Var olmanız için bu küçük kuralları tatbik ediniz.

Türk gençleri; Bu hafta bankanıza ne kadar para yatırdınız? Kooperatiflerinize ne kadar para teslim ettiniz? İstikbalin neler getireceği meçhuldür. Paranızı biriktirmezseniz bir gün pişman olacaksınız. Bankanızda daima bir miktar para bulundurunuz. Hem kendi kendinizi, hem cemaatinizi iktisaden kalkındırmış olursunuz. Birer birer kalkınırsak cemaatçe kalkınmış oluruz. Gençlerin parası cemaatin parası demektir. Gençlerin parası varsa cemaatin parası var demektir.”

Federasyonun bölge temsilcilerinin özverili çalışmaları neticesinde gerek Türk köylüsü gerekse Kıbrıs Türk gençliği, Federasyon'un faaliyetlerine gönülden destek olmaya başlar. Kıbrıs Türk gazetelerine ve özellikle hemen bütün Türk köylerine teker teker dağıtılan Nacak gazetesine verilen ilanlar vasıtasıyla da Federasyon'un faaliyetleri Türk toplumuna tanıtılmaya çalışılır; (Nacak, 4 Eylül 1959)

“Federasyona damla damla verdiğiniz paralar cemaatimizin ihtiyaçları için kullanılıyor. Az veriniz, öz veriniz. 13.000 liraya alınan Süt Bar, işletmecilik hayatımızda yeni bir hamledir. Yeni bir talebe yurdunun Köşklüçiftlik'te inşaatına başlanmak üzeredir. Leymosun'da ortaokul için yurt binaları inşa ediliyor. Yağmuralan'da 3000 lirayı müteceviz bir okulun inşaatına başlanıyor. Siliku'da bir üzüm kurutma ambarı için 1000 lira verildi. Kooperatiflerimizin inkişafı için yapılan yatırımlar 10.000'i aştı. Fakir çocukların tahsili için sarf olunan para, genç sanatkârlara verilen sermaye, fakirlere yardım, izci teşkilatının kuvvetlenmesi için yardım, Gençlik Teşkilatı'nın kalkınmasına yardım... Bunlar için de muazzam bir meblağ sarf olunmuştur. Federasyonun kefaleti ile borçlanarak işini yürütenlerin sayısına bir bakınız. 6 kasabada belediyelerimizin yanındayız. Okullarımıza yapılan yardımlar, Türkiye'den gelen heyetlerin ağırlanması... Bütün bunları sizin adınıza, sizin verdiğiniz paralarla yaptık ve yapmaktayız. Daha büyük işler başarmak istiyoruz. Sizin yardımınızla başaracağız da. Damla damla göl olur. Akar gider sel olur. Damla damla, az veriniz. Her Türk senede 10 şilin verse, ne kadar toplayacağız, ne büyük işler yapacağız! Az veriniz, öz veriniz. Yardımlarınız devamlı olsun. Hemen yapılması icap eden işler bizi bekliyor, sizin yardımlarınızı bekliyor.”

Bu faaliyetlerin pozitif sonuçları kendisini toplum hayatında yavaş yavaş kendisini gösterirken Rumlar ve İngilizlerden de bir takım tepkiler gelmeye başlar; (Denktaş, 2000;126)

“... Piyango yoluyla Federasyona para kazandırmak kararını aldık. Derhal Lefkoşa Komiseri (İngiliz) yasaklamayı getirmeye kalktı. Savcılıkta edindiğim tecrübe işime yaradı. Başsavcının geçmişte verdiği bir görüşe göre 'bir kuruluşun üyeleri arasında piyango tertipleme için izin gereği yoktu.' Komisere yazılı olarak Federasyonun tüzüğüne göre her köyün, her kuruluşun Federasyona üye olduğunu duyurdum. Böylelikle Federasyonun piyangoları satışa çıkarıldı. 10–15 bin Kıbrıs Lirası kadar bir ikramiye dağıtabiliyorduk. Piyango satışından hayatını temin eden satıcılar da türemişti. Bir gün Baf köylerinden, tanıdığım bir dosttan bir mektup aldım. Piyango biletinin numarasını veriyor, ekonomik sıkıntı içinde olduğunu duyuruyor ve birinci ikramiyeyi kendisine çıkartmamı istiyordu. O ayın piyangosu çekilinceye kadar büyük bir sıkıntı yaşadım. Ya büyük ikramiye bu bilete isabet ederse ne olacaktı? Herkes 'İkramiyeyi Denktaş istediğine çıkarır.' sonucuna varacaktı. Talihliler açıklanınca rahatladım. Ekonomik sıkıntı içinde olan dostuma şans gülmemişti. Bu dönemde el sanatlarına önem verdik. Anavatandan gelmeye başlayan üniversite mezunlarına ekonomik açıdan yardımcı olmak uğraşı verildi. 23 Nisan, 19 Mayıs, 30 Ağustos, 29 Ekim gibi milli günleri daha görkemli bir şekilde kutlamak için gereği yapıldı. Öğretmenlerimiz her etkinlikte ön safhadaydılar...”

Bu arada 22 Ağustos 1959 Cumartesi gecesi Yuvarlakköy’de sergilenen tiyatro gösterisi ve diğer faaliyetler köylüler tarafından hayranlık ve merakla takip edilir. Akşam yapılan faaliyette bağlama eşliğinde söylenen türkülerin ardından “Yüksel” isimli bir oyun ve hemen ardından da “Zoraki takip” isimli bir komedi sahnelenir (Nacak, 28 Ağustos 1959). Gazetenin 28 Ağustos 1959 tarihli sayısında KTKF tarafından desteklenen Süt Bar ile ilgili olarak Erol N. Erduran imzalı ayrıntılı bir haber yer alır (Nacak, 28 Ağustos 1959). Gazetenin 4 Eylül 1959 tarihli sayısında da Kıbrıslı Türk çiftçilere yönelik bir köşe olan “Çiftçiye Öğütler” köşesinde Tarımcı imzasıyla “Bin Bilen Olsan Bir Bilenden Öğrenmelisin.” başlıklı yazı yayımlanır;

“Gök ağlamayınca yer gülmez. Bu ayın sonlarına doğru havalar değişir değişmez kışlık mahsul ekimi için arazinin hazırlanmasına başlanmalıdır. Tahıl ekilecek tarlaların 4-5 inçten daha derin sürülmemeleri lazımdır. Eğer herhangi bir sebeple derin sürme icap ederse saban veya pulluk yerine disk kullanınız. Tohumlarınızı daima Ziraat Dairesinin hastalıklara karşı dezenfekte edilmiş sertifeke stokundan temin etmeye çalışınız. Eğer bunu yapamamışsanız ve kendi tohumunuzu kullanacaksanız iyice temizledikten sonra piyasada mevcut preparatlardan alarak hastalıklara karşı dezenfekte ediniz. Yağmurlar düşmeden evvel toprak muhafaza teraslarınızı ve duvarlarınızı tamir ediniz. Eğer bunlar yoksa icap eden yerlerde hem toprağınızı korumak ve hem de yağmur sularını kontrol edebilmek için yenilerini yapınız.

‘İki çapa, bir su yerini tutar.’ Patates ekimi Eylül içerisinde bitmiş olacaktır. Erken ekilen patateslerin ise muntazam bir şekilde çapalanması ve yabancı otlarla mücadele edilmesi lazımdır.

Sonbahar mahsulü için fasulye ekimi bitmiş olmalıdır. Fasulye fiyatlarının iyi olması suyu olan bahçeciler için şayanı tavsiyedir. Fasulye nebatının arta kalan artıklarının çok iyi bir hayvan gıdası olduğu da unutulmamalıdır. ‘Çapa susuz sulamak, gübresiz gübrelemektir.’ Havaaların serinlemeye başlayacağı bu zamanda kışlık sebze ekimine hemen başlanmalıdır. Erken mahsul için bezelye, bakla ile havuç, pancar, ıspanak, salatalık, marul, turp, maydanoz ve kollandro hiç vakit kaybetmeden hemen ekilmelidir. Eğer karnabahar, sarma lahanası, kereviz ve prasa fideleri henüz dikilmemişse bu işi hemen bitirmek lazımdır. Yeşil soğan olarak satılmak için güverlerinizi şimdi ekiniz. ‘Sahibinin gözü, bahçesine gübredir.’ Sulamaya devam etmek lazımdır. Ancak havalar serinledikçe iki sulama arasını biraz azaltabilirsiniz. Kırmızı midye ve yumuşak böceklere karşı daha önce anlattığımız şartlar göz önünde bulundurularak %1.5 nispetindeki beyaz yağ ile mücadele etmeye devam edebilirsiniz.

‘Zeytin dededen, incir babadan, bağı da kendin yap.’ Bağ bozumu zamanı başlamış vaziyettedir. Şaraphanelere satabildiğinizi satmalı, gerisi kuru üzüm veya somaya (zivaniya) tahvil edilmelidir. Kuru üzümün okkasının 68 mile çıkması yapılacak zahmeti bir dereceye kadar karşılayacaktır. ‘Kovanlar köylünün kendi kendine çalışan imalathaneleridir.’ Ağustos, Eylül ayı bağ devşirme ayıdır. Bazı arıcılar bu mevsimi uzatırlar. Bu hiçbir faydası olmayan ve bazı hallerde zararlar doğuran bir usuldür. Daima, kovan içerisinde arıları besleyebilecek bir miktar bal bırakmayı ihmal etmeyiniz. Bu mevsim zayıf kovanların

birleştirilmesi için çok müsaittir. Yalnız çoğu zaman bu birleşmiş kovana besleyebilmek için suni yenileme icap eder. Bunu ihmal etmemek lazımdır. Yabani arıların arılarına en fazla zarar verdikleri zamandayız. Bunun için birçok tuzaklarla beraber bunların yuvalarını bulup mahvetmek lazımdır.

‘Hayvansız ziraat, ziraatsız hayvan olmaz.’Hayvanlarınızı mevsimin ilk zamanlarında yedirebilmek için hâsıllık ve geç devrelerde yedirebilmek için de karafig (vikos) veya diğer yem nebatları ekmek, her iyi çiftçinin takip edeceği en uygun yollardan biridir. Hayvanlardan sağlanan ürün ve bunların mamullerinin fiyatlarının yüksek oluşu hayvanlarınıza daha fazla ihtimam göstermeniz için sizi teşvik etmelidir. Hayvanlarınızı modern bir şekilde yedirmek yapılacak masrafı en iyi bir şekilde ödeyen yegâne yoldur. Bu mevsim davar sahiplerinin yiyecek bakımından en fazla müşkülât çektikleri devredir. Binaenaleyh, gebelik devresinde olan sürülerinizi ağılda, gerekli gıdaları ihtiva eden bazı yemlerle ve eğer mevcutsa yonca veya yeşil mısır ile besleyiniz. Bu hem davar ve hem de davar sahibi için birçok menfaatler sağlar. Dâhili parazitlere, hastalıklara karşı hayvanlarınızı çarşıda satılmakta olan hazır preparatlarla sulayınız. Harici parazitlere (kene, vs.) karşı ise hayvanlarınızı yıkayıp temiz tutmak en iyi çaredir. ‘Bin bilen olsan bir bilenden öğrenmelisin.’

4 Eylül 1959 tarihli Nacak gazetesinde Türk işçilerinin KTİBF’na üye olmaları da istenirken ayrıca Süt Bar ile ilgili tanıtıcı bir yazı da yayımlanır. Gerek Nacak gazetesinin bu konudaki aktif rolü gerekse Federasyon’un girişimleriyle yapılan faaliyetler yavaş yavaş semeresini vermeye başlar. Kıbrıs Türkleri arasındaki dayanışma ve birlik ruhu gözle görülür bir ölçüde artış gösterir ve yediden yetmişe herkes elinden hangi iş gelirse onu yapabilmek için seferber olur. Bu bağlamda Türklerin yaşadıkları bölgelerde iyileştirme, kalkındırma, yenileme ve tamir çalışmaları da kendisini gösterir. Nacak tarafından Kıbrıs Türklerini eğitime ve ulusal bilinç kazandırma yönündeki gayretler bunlarla da sınırlı kalmayacaktır. Tarımla uğraşan çiftçilere her konuda destek olmak, onların tarımsal faaliyetlerden azamî verim sağlamalarını temin etmek üzere de girişimler yapılmaktadır;(Nacak, 10 Temmuz 1959)

‘Kıbrıs Türk Çiftçiler Birliği’nden, Tohumluk buğday ve arpa temini hususunda bildiri; Birçok köylerimizde çiftçilerimizin gelecek ekim mevsimi için ellerinde tohumluk buğday ve arpa bulunmadığı anlaşılıyor. Şirketlerin ayrılacağı haberi karşısında çiftçilerimiz tereddüt içinde bulunuyor, ne yapacağız diye bize soruyorlar. Tutulacak yol şu: Geçmiş yıllarda olduğu gibi bu yıl da hükümet sertifikeli edilmiş tohumluk buğday ve arpayı köy şirketleri vasıtasıyla çiftçiye temin ve tevzi edecektir. Köy şirket kâtipleri şimdiki halde çiftçinin tohum ihtiyacı için listeler hazırlamaktadırlar. Çiftçilerimizin vakit kaybetmeden buldukları köyün Türk veya Rum şirketine tohum ihtiyaçlarını kaydettirmeleri, yani yazılmaları lüzumu bildirilir. Çarşı için bütün sebze yetiştiricileri 17 Temmuz 1959 Cuma günü öğleden evvel saat 10.’da Çetinkaya (Lefkoşa)’daki toplantıya davet olunurlar. Köylü olsun, kasabalı olsun her bahçecimizin bu toplantıda bulunması özenir. Bütün bahçecilerin gelme imkânı bulunmayan yerlerden bir veya birkaç mümessil gönderilebilir. İştirak edecek mümessillerin köylerindeki veya temsil ettikleri bahçecilerin isimlerini çarşıya kaç çeşit ve dönüm sebze yetiştireceklerini gösteren bir liste ile gelmeleri rica olunur. Bahçecilerimizin

çeşitli ve önemli meselelerinin görüşüleceği bu toplantıya katılmaları lüzumunu bilhassa belirtmek isteriz. Bahçeciler bu toplantıyı kaçırmayınız, mutlaka hazır bulunmaya çalışınız.”

Böylece Kıbrıs Türkleri arasında sıkıntıların giderilmesi yönündeki faaliyetler sosyal hayatın her alanında artarak devam eder (KTMA, TMT Arşivi, Dosya No. 1188/37 ve 298/007). Ancak 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla beraber Türk'ten Türk'e kampanyası da yavaş yavaş etkisini kaybetmeye başlar ve kendiliğinden ortadan kalkar;(Denktaş, 13 Temmuz 2003)

“...(Türk'ten Türk'e kampanyasını) Ne zaman bozduk? Dırvana geldi ve ikinci, üçüncü gece Dr. Küçük bir yemek verdi. Dr. Küçük de bu şikâyetleri işittikçe bunalıyordu. O gece Dr. Küçük'te kiraz gördük ilk defa olarak. Kiraz Rum tarafından gelir. Ben şaka olsun diye ‘Neredendir bunlar?’ diyince iş meydana çıktı. Dırvana çullandı bize ‘Bu iş olmaz, yürümez.’ diye ve orada bu iş durdu. Belki de daha fazla devam etmesi de doğru olmayabilirdi. Ben onu da bilmiyorum. Artık barış, görüş olmuş, Cumhuriyet ordusu falan. Kendiliğinden söndü gitti o da.”

Federasyonun hayata geçirdiği ve Nacak gazetesinin muazzam destek vererek bütün Kıbrıs Türklerini katılmaya davet ettiği kampanyalardan birisi de Vatandaş Türkçe Konuş kampanyasıdır. Bu kampanyayla hedeflenen ise özellikle karma köylerde veya Kıbrıs Türklerinin azınlıkta kaldıkları bölgelerde Türkçenin ve Türk kültürünün tekrar ayağa kaldırılmasıdır. Değişik sebeplere bağlı olarak zaman içerisinde bazı Türk köylerinde Rumcanın hâkim olması ve Türk köylülerin Türkçeyi bilmemeleri üzerine başlatılan bu kampanya daha sonra bütün adayı kapsayacak şekilde devam eder (Aygın, 20 Ağustos 2004). İnsanların kaynaşması, imece usulüyle birbirlerine destek olmaları, birbirlerinin dertlerine çare olmaya çalışmaları bu dönemde en üst seviyededir ancak daha alınacak çok yol vardır. Bu arada KTGT da faaliyetleriyle ve dağıttığı bildirimlerle bu kaynaşmayı ayakta tutmaya çalışır (KTMA, TMT Bildirileri Dosyası). KTGT'nın süratle ada sathında teşkilatlanması ve dertlere derman olmaya başlamasıyla Kıbrıs Türklerinin moralleri yükselir ve herkes elinden geldiğince bu faaliyetlere destek olmaya çalışır (Nacak, 24 Temmuz 1959). Hemen arkasından hemen bütün Türk köyleri dolaşılacak suretiyle Kıbrıs Türkleri arasındaki coşku ve ulusal bilinç canlandırılmaya çalışılır ve bunda da çok büyük adımlar atılır. Ancak bu büyük coşku ve Federasyon'un Kıbrıs Türk toplumu için yaptığı faydalı çalışmalara rağmen bazı köylerde Türkçe konusunda yaşanan sıkıntının düşünülenden büyük olduğu da görülecektir. Nacak gazetesinin 31 Temmuz 1959 tarihli sayısında ise ‘Tarımcı’ imzalı ve ‘Köylümüzün Kalkınması Şarttır.’ başlıklı bir haber yayımlanır. Buna göre Türk köylüsünün korunması için yapılması gerekenler, ilkokulların sayılarının artırılarak yeteri kadar öğretmen tahsis etmek, okulların kitap ihtiyaçlarını karşılamak, şehir hayatının imkânlarından köylülerin de istifade etmesini sağlamak, köy insanların teknik konulardaki sorunlarına yardımcı olacak birimler kurmak, köylerde birlik ve düzeni bozmaya çalışanlara karşı uyanık olmak ve bu şekilde davrananları cezalandırmak, Türk'ten Türk'e kampanyasını kötü niyetlerle kullanmaya çalışanlara karşı uyanık olmak ve çiftçi çocuklarını ziraat ve tarım konusunda yetiştirerek eğitmek başlıca görevler olarak gösterilir. Gazetenin aynı tarihli sayısında verilen bir başka haber ise işsizliğe çare bulunmasını isteyen Türk işsizler tarafından Lefkoşa'da yapılan yürüyüş olur. Nacak gazetesinin 7 Ağustos 1959 tarihli sayısında ise manşette ‘Gençlik Teşkilatı Merkez Binasının

İnşasına Çarşamba Günü Başlanıyor.’ haberi yer almaktadır. Buna göre Gençlik Teşkilatı inşaatında ücret almadan tamamen gönüllü olarak çalışmak isteyen birçok kurum ve kulüp temsilcisi ile köylüler, memurlar ve serbest meslek sahipleri müracaata başlamışlardır. Gazete neredeyse yayın hayatına başladığı günden itibaren şikâyetçi olduğu ve Kıbrıs Türklerinin haklı tepkilerine neden olan %70–30 uygulamasının pratikte Rumlar lehine bozulmasıyla ilgili örnekler vermeye de devam eder. Örneğin 30 Temmuz 1959 tarihli 4248 numaralı Resmi Gazete’de yayımlanan bir ilana göre İnşaat Dairesinde 10 kişi ustabaşı (epistat) olarak göreve başlatılır. Bu 10 kişinin içerisinde ise sadece bir tanesi Kıbrıslı Türk’tür. Gazete bu durumla ilgili olarak ince bir göndermede bulunur ve “İstikbaliniz bir defa daha garanti altına alınmıştır.” (Nacak, 4 Eylül 1959) der. Başta Cumhuriyet Bayramı olmak üzere milli bayramlar da Kıbrıs Türkleri tarafından coşkuyla kutlanmaktadır. Nacak gazetesi de adada yayımlanan diğer Türk gazeteleri gibi millî günlerle ilgili olarak da bilinçlendirme gayretlerine devam etmektedir (Nacak, 30 Ekim 1959). Gazete böylece KTKF çalışmalarını devamlı olarak Rauf R. Denктаş imzasıyla manşete taşıyarak okuyucularını bilgilendirir. Federasyon öncülüğünde başlatılan ve Nacak’la 4 Eylül 1959 günü duyurulan imce usulüyle köylerin kalkındırılması projesi kapsamında gönüllü olanların hafta sonunda Kuzucuk (Arnadi) köyüne gitmesi de istenir. Başta Lefkoşa olmak üzere adanın dört bir tarafından gelecek inşaat ustaları ve ameleler sayesinde Kuzucuk köyünün pek çok sıkıntısının da bu yolla halledilmesi beklenilmektedir. Aynı gazetede 11 Eylül 1959 günü “Tarımcı” köşesinde toplumun içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar dile getirilir ve tembellik yapanlar, çalışmayanlar ve ekonomik hayatı baltalayanlar konu edilerek “Çalışmak” başlıklı bir makale yayımlanır (Nacak, 11 Eylül 1959). Gazetede yayımlanan diğer bir haber ise KTGT’nin KTKF ile yaptığı toplantı sonrasında kaleme alınır ve “Sayın köylü kardeşlerimiz, köyünüzde kurulan KTGT şubesi köyünüzün ilerlemesi için her bakımdan köy büyükleri (muhtar, öğretmen, şirket kâtabi, Federasyon ve parti temsilcisi) ile teşriki mesai etmek ve onlara hürmet göstermekle mümkündür. Hızla kalkınma davasındayız. Bu davaya genç ihtiyar hepimiz dört elle sarıldığımız takdirde muvaffak olacağız. KTGT bu davayı yürütenlere ve bütün Türk halkına iyi ahlak, dürüstlük, nezaket, millî şuur ve vatanperverlik ile örnek olarak bu vazifeyi yapmağa çalışacaktır. Elbirliği ile parlak günlere gideceğiz.” denilir. Gazete ayrıca Federasyon tarafından ön plana çıkartılan “toplumlararası çarpışmalarda” ağır hasara uğrayan Türk köylerine yönelik yardım ve inşaa faaliyetleriyle ilgili olarak söz konusu 33 Türk köyünden birisi olan Kuzucuk köyünde başlatılan çalışmaları da manşetten verir ve “Bu hızla devam ettiğimiz takdirde değil Kuzucuk ve 33 terk edilmiş harap köy, bütün Kıbrıs Türk’ü kalkınacaktır.” (Nacak, 4 Eylül 1959) denilir. Kuzucuk köyünde başlatılan seferberlikle ilgili olarak KTKF Başkanı Rauf R. Denктаş ve Dr. Fazıl Küçük’ün de içinde bulunduğu yaklaşık 400 kişilik gönüllüler ordusu köyde çalışmalara hızla başlar ve ilk etapta yanmış yıkılmış 23 evin temelleri atılır ve bazılarının çatıları bile aynı gün yapılır (Nacak, 18 Eylül 1959). Gazete aynı sayıda Erol Nihad Erduran tarafından kaleme alınmış “Kuzucuk Cephesinde Neler Var” başlıklı bir yazıyla köyde yapılan işbirliği, dayanışma ve köyün tekrar ayağa kaldırılması faaliyetleri okuyucularla buluşturur (Nacak, 18 Eylül 1959). Gazetenin manşetten verdiği Kuzucuk konulu haberler üzerinde bir Kıbrıslı Türk köylü de “Kuzucuk Köyünün Düşündürdükleri” başlıklı bir yazı kaleme alır ve köyde yaşadıklarını ve köye nasıl yardımcı olduklarını anlatır (Nacak, 25 Eylül 1959). Kuzucuk köyündeki faaliyetler iki hafta daha aynı tempo içerisinde ve sadece Pazar günleri oluşturulan gönüllü ordusu aracılığıyla devam eder

ve seferberliğin son haftasında çalışmalar Kuzucuk yanında Muratağa köyüne de aktarılır (Nacak, 2 Ekim 1959). Muratağa köyündeki faaliyetlere ilk hafta katılacak olanlar Menderes, Akıncılar, Yeşilköy, Avtepe, Kopuzlu, Dali, Sandallar ve Piperisterona köyleri olurken Kuzucuk köyüne gidecek olanlar ise Sındırgı (Sinde), Serdarlı (Çatoz), Nergizli (Yeneğra), Sütluce (İpsillat) ve Meriç (Mora) köyleri olur (Nacak, 2 Ekim 1959). Gazete 4 Eylül 1959 günü birinci sayfasından verdiği “Rum’dan Rum’a Kampanyası” başlıklı bir yazıyla da Mağusa’dan Lefkoşa’ya gelmekte olan bir Kıbrıslı Türk’ün arabasına ‘Sen Türk’sün.’ diyerek binmeyen bir Rum’u manşete taşır. Gazetenin manşete taşıdığı bir başka haber ise “Hekimsiz Köy: Kıbrıs” başlığını taşır. Gazete bu haberinde Kıbrıs adasında bol miktarda hekim bulunmasına rağmen bu doktorların Türk köylerinde görev yapmadıklarından bahseder ve örnek olarak da Liso Rum köyüne hükümet doktoru tarafından düzenli olarak ziyaretler yapıldığını; ancak hemen civardaki Tabanlı, Kuşluca, Dereboyu, Uzunmeşe, Görmeli, Tatlıca ve Beşiktepe köylerine ise “sanki bu köylerde yaşayanlar insan değilmiş gibi” hiç doktor uğramadığını belirtir. Gazetenin verdiği bir başka haber ise Türklerin yaşadığı Kotçat ile Rumların yaşadıkları Varvara köyleri arasında yaşanan husumettir. Birbirine çok yakın olan ve arazileri iç içe geçmiş durumda bulunan bu köylerde Rum köylüleri Türklerin arazilerinde koyunlarını otlatmamalarını ihtar etmelerinin ardından bütün ovayı ve arazileri ilaç atmak suretiyle zehirlerler ve ilk etapta Mehmet Hilmi ile Hasan Cemal’e ait koyunların telef olmasına sebep olurlar. Gazete ayrıca KTKF tarafından verilen bir yazıyı da sayfalarına taşır; (Nacak, 4 Eylül 1959)

“Sayın vatandaş, Şahsi servetinizi milli sermaye haline getirmek istiyorsanız, en küçük tasarrufunuzu bile sanayide işleterek gelir temin etmeği düşünüyorsanız, cemaatimiz iktisadi bütününde büyük işletmeler kurulmasını arzu ediyorsanız, cemiyete büyük işletmeler kurarak işçilerimize, elemanlarımıza yeni iş sahası açılmasında hemfikir iseniz, cemaatimizin topyekûn milli gelirini artırmakla iktisaden yükselme gayretlerinde payınız olmasına hevesli iseniz anayurdumuz Tekel Genel Müdürlüğünün iştiraki ve desteği ile kurulmakta olan Yüksel İspirtolu İçkiler ve Şarap Fabrikası Limited Şirketi’nin hisselerinden almağı ihmal etmeyiniz.”

Federasyon’un Tekel Genel Müdürlüğü’nün de iştirakinin bulunduğu 200.000 sterlin sermayeli şirkete ortak olması, ayrıca 13.000 liraya satın alınan Süt Bar İşletmesi gibi ekonomik girdi sağlayacak yatırımları Nacak gazetesi tarafından desteklenen faaliyetler arasındadır. Gazetenin 18 Eylül 1959 günü manşete taşıdığı haberler arasında Limasol’un Mutluyaka köyünün su sorunu ile köylülerin sağlığa zararlı olmasına rağmen çaresizlikten mezarlıktaki kuyudan su sağlamaya çalışmaları, Kopuzlu köyünden İbrahim Hasan isimli köylünün silahlı dört Rum tarafından Lurşa Deresi yakınlarında tartaklanıp dövülmesi, ayrıca Kopuzlu köyüne her onbeş günde bir de olsa uğrayan Rum doktorun da artık köye hiç gelmemesi, Tayrıca Taşıt Vasıtaları ve Trafik Müdürlüğüne Rum polislerin atanmaları ve bu resmi dairede de tedrici olarak Türk personel sayısının azaltılması bulunmaktadır (Nacak, 18 Eylül 1959). Gazete aynı sayıda ayrıca Rauf R. Denктаş’ın “İlkokul Öğretmenleri Ümidimiz Sizedir.” başlıklı bir makalesini de yayımlar (Nacak, 18 Eylül 1959). Gazetenin 25 Eylül 1959 tarihli sayısında Fuat Veziroğlu imzasıyla Kıbrıs Valisi Sir Hugh Foot’a yönelik bir açık mektup yayımlanır ve Çayönü (Paramal) köyünde İngiliz askeri araçları tarafından köylülerin tarlalarının zarara uğratılması, tarlaların

ortasından askerler tarafından yol açılması, bölgedeki başıboş köpeklerin buraya getirilmesi, Türk işçilerin üsler bölgesindeki işlerinden atılmaları dile getirilir (Nacak, 25 Eylül 1959). Gazetede ayrıca Kıbrıs hükümetine yönelik bir çağrı da yapılarak daha önce 28 Ağustos 1959 tarihli Nacak gazetesinde manşetten verilen ve %70–30 oranındaki personel uygulamasının hayata geçirilmesi istenir. Buna göre Yunanistan’dan gelen bir kişi Tarım Dairesi’nde göreve başlatılırken doktorsuzluktan perişan olan Türk köylere yönelik hiçbir girişimde bulunulmaması, bu köylere doktor gönderilmemesi ve insanların başlarının çaresine bakmak zorunda kalmaları eleştirilerek Türkiye’den doktor getirilmesi konusunda müsaade ve anlayış istenir. Gazete ayrıca Lefkoşa merkez hapisanesinde son günlerde Türk mahkûmlara yönelik Rumlar tarafından artarak devam eden tacizler ve bu duruma idarecilerin kayırsız kalmaları konusunu da gündemine taşır (Nacak, 25 Eylül 1959). Gazetede Rauf R. Denктаş imzasıyla “Tatlısu’da Neler Oluyor?” başlıklı bir yorum da yayımlanır ve bu köyde sosyal, zirai ve ticari alanda başlatılan işbirliği ve dayanışma girişimlerini engellemeye yönelik davranışlara karşı uyanık olunması istenir (Nacak, 25 Eylül 1959). Nacak’ta yapılan bir başka duyuruyla da Lefkoşa Haydarpaşa Ticaret Enstitüsü, Lefkoşa Türk Yapı Enstitüsü ve Lefke Türk Sanat Enstitüsü için kayıtların devam etmekte olduğu, her üç okulun da yıllık ücretinin 6 lira olduğu, okula kaydedilecek her öğrenciye KTKF ve KTG T tarafından toplam 30 öğrenci için parasız okuma imkânı ve burs sağlanacağı belirtilir. Gazetenin “Günlerin Getirdiği” köşesinde Vefa Fırtına imzasıyla yayımlanan “Yeni Harman Please” başlıklı yazı ise Federasyon tarafından başlatılan toplumsal duyarlılıkla ilgilidir; (Nacak, 2 Ekim 1959)

“Bir Türk barına girdim, ‘Bir paket Yeni Harman’ dedim. Cevap; ‘Yok.’ Sigara dolabına baktım, Players dolu. Yoluma devamla kasabaya geldim. Yine bir Türk barı. ‘Yeni Harman’ dedik. Cevap; ‘Namevcut.’ Bir başka bara geçtim. ‘Bir Büyük yeni Harman.’ dedik yine. Elcevap; ‘Almıyoruz Efendi.’ Duvarlar ‘Players please’ afişleriyle kaphydı. Beyler, hanımlar; Yeni Harman please.”

Gazetenin 9 Ekim 1959 tarihli sayısında da manşet “Köylü Kardeşler İş Başına” olur; (Nacak, 9 Ekim 1959)

“Bütün Türk köylüleri vazifeye çağrılır. El ve gönül birliğinin müspet sonuçlarını gördüğümüz Kuzucuk çalışmalarını örnek alarak her köy kendi öğretmen evini inşa etmelidir. Öğretmen, gelecek nesillerin bugünkü teminatıdır. Köylerimizin, çocuklarımızın yarını öğretmenin çalışmalarına müstenittir. Ona yardımcı olmak, köyde iyi bir ev temin etmek köylü kardeşlerimizin başlıca vazifesidir. Zaman zaman muhtelif köylerimizden şikâyetler almaktayız. Köy öğretmeni köyde kalmıyor, ders saatleri sona erer ermez motosikletine atlayarak kendi köyüne ya da kendi kasabasına avdet ediyormuş. Hâlbuki köylüler öğretmenlerini ders saatleri dışında da köylerinde, aralarında görmek, onun bilgisinden, görgüsünden faydalanmak istiyorlarmış. Köylü kardeşlerimiz haklıdırlar. Ada tarihinde belki de bir devir açacak müspet veya menfi hadiselerle gebe bulunan bu zamanda öğretmenlerini yanı başlarında görmek, yarın için hep beraber hazırlanmak, köyü gerçekten medeni anlamda bir köy haline getirmek için beraberce didinmelerini istemek elbette hakları dâhiline girer. Köylü kardeşlerimiz haklıdırlar. Ya öğretmenler? Onlar köylerde yaşamağı tercih etmemede haksız mıdırlar acaba? Hiç zannetmeyiz. Bir dakika düşünelim: Öğretmen sabahleyin sınıfa girer ve Tanrı’nın günü, gün eriyinceye, kafası

patlayıncaya kadar sizin bir tanesiyle başa çıkamadığımız çocuklarımızın topuna birden terbiye verir, kültür verir, ışık verir, onları cemaatimize yararlı bir eleman olarak yetiştirmek için fasılasız didinir. Akşam evine döndüğü zaman yorgundur, kafasını, vücudunu dinlendirmek ister. Ama nerede? Birçok köylerimizde ya öğretmen evi yoktur ya da mevcut evler içinde yaşamaya elverişsizdir. Bu durumda köy öğretmenin köyde kalmasını beklemek biraz insafsızlık olur. Görülüyor ki öğretmen de haklıdır. Netice olarak taraflardan ikisi de, öğretmen de, köylü de haklı durumdadır. Köylü haklıdır, köyünde öğretmen istiyor. Öğretmen haklıdır, basit de olsa içinde yaşanabilecek bir ev istiyor. İki tarafın da hakkını vermek gerek. Mesele basittir. Öğretmene zamanımızın şartlarına uygun bir ev temin etmekle her şey kökünden halledilebilir. Öğretmen köyde kalır, köy çocuklarını yetiştirir, mesai saatleri dışında da köy mahalli davalarının çözülmesinde köylüye öncülük yapar. Cemaatin el birliğiyle çalışarak neler yapabileceğini Kuzucuk köyünde bir haftadan beri gururla müşahede etmekteyiz. 30 kadar ev çok kısa bir zamanda yeniden inşa edilmiş, Kuzucuklu kardeşlerimiz çadırlarda yaşamaktan kurtarılmışlardır. Bunu örnek tutarak köylü kardeşlerimiz de hep beraber çalışarak masrafsız, ucuz ve iyi bir öğretmen evi inşa etmek için faaliyete geçmelidirler. Hem bütün bir köylünün tek bir ev yapması Kuzucuk'ta olduğu gibi öyle uzun boylu çalışmaları da gerektirmez. Bu projenin tahakkuk ettirilmesi için komşu köyler arasında iş birliği yapılması faydalı olur. Birkaç köy önce köyün evinin inşası için beraberce çalışır, sonra sıra ile öteki köylere geçilir. Nacak bu konuda ilk teşebbüse geçecek köyden haber beklemektedir. Bize yazınız, köyünüze derhal bir ekip göndererek, düşüncelerinizi öğrenerek çalışmalarınızı fotoğraflarla tespit edecek ve gazetemizde yayınlamak suretiyle sizi diğer köylerimize örnek olarak tanıtacağız. Köylü kardeş, köyünün öğretmeni köyde kalmak istiyor; fakat 81 senelik maarif evi ağıla dönmüştür, rutubetlidir, havasızdır. Sana ışık vermek için fedakarane çalışan bu kültürlü insanlara köyündeki en iyi vermek ya da yenisini yapmak vazifendir. Köy öğretmenin evi tamir edilinceye ya da yenisi yapıncaya kadar ona içinde rahat edebileceği bir ev tedarik ediniz. Fedakârlıklar daima karşılıklı olur. Birbirimize yardım edelim. Sizin için çalışan, hayatını sizin çocuklarımızın istikbaline vakfeden köy öğretmenimize de yardımcı olunuz. Köy gençleri, teşkilatlar, kurumlar, kulüpler öğretmen evini yeniden yapacak kudrettesiniz. Kollarınızı sıvayınız, hemen işe başlayınız. Bütün köylü kardeşlerimiz vatan hizmetine, maarif hizmetine davet olunur.”

Gazete ayrıca Mayıs 1959 tarihinde kurulan Mustafa Kemal Derneği'nin ilk toplantısını Çarşamba günü yaptığını belirterek dernekle ilgili bilgi de verir. Dernek başkanlığını Dr. Fahri Dikengil, derneğin sekreterlik görevini de Dr. Hüsrev Dağseven'in yaptığı dernek ilk yayımladığı bildiriyle de kuruluş amaçlarını açıklar (Nacak, 9 Ekim 1959). Aynı sayıdaki bir başka habere göre ise Türk cemaati lideri Dr. Fazıl Küçük ve Maarif Müdürü Dr. Hüsnü Ferudun yeni ders yılı açılış töreni münasebetiyle Öğretmen Koleji'ni ziyaret ederler ve okulun genç müdiresi Akile Işın tarafından karşılandıktan sonra açılış törenine katılırlar. Bu arada KTKF tarafından yapılan bir duyuruyla da Köşklüçiftlik Tabakhane arsasında projesini Yüksek Mühendis Mimar Ayer Kâşif ve Hakkı M. Atun mimari bürosunun hazırladığı 120 kişilik fakir öğrencilere yönelik bir öğrenci yurdu ve kütüphane yapılması için ihale açıldığı bildirilir. Gazetenin bu sayısında ayrıca KTKF tarafından verilen bir duyuru da bulunmaktadır;(Nacak, 9 Ekim 1959)

“Yarının Adamı, Ticarete yükselmek için ticari bilgiye ihtiyaç vardır. Ticaret Lisemiz yarın için en kıymetli elemanları yetiştirecektir. Çocuğunuzu Ticaret Lisesine kaydettiriniz. Onu yarının adamı yapınız. Altın Bilezik, Sanat elde altın bileziktir. Sanat okulları çocuğunuzu bekliyor. Sanatkârı modern metotlarla yetiştirilen toplum daha çabuk ilerler. Sanatkârsız toplum ilerleyemez. Federasyon’dan İktisadi Kalkınma; Federasyon birlik ve beraberliğin, iktisadi kalkınma davamızın öncüsüdür. Halkın yardımı ile halka yardım eden Federasyonumuz devamlı yardımlarınıza muhtaçtır. Az veriniz, devamlı veriniz, öz veriniz. Federasyona yapılan yardım Kıbrıs Türk’üne yapılan yardımdır. Türk çarşısında yenilikler vardır. Türk ithalatçılarının ithal ettikleri mallar her geçen gün artmaktadır. Her yerde, daima, ısrarla Türk çarşısını destekleyiniz. Cebinizdeki sigaradan, kibritten tutunuz da evinizdeki tuz, şeker, pirinç ve iğneye kadar Türk malı ve yerli Türk malı olanı seçmek vazifenizdir. Boğaziçi, Yeni Harman, Birinci senin sigarandır.”

Gazetenin “Karşıdan” köşesinde ise Sedat Törel imzasıyla “Yerli Endüstrinin Gelişmesi İçin” başlıklı yazı da yer alır; (Nacak, 9 Ekim 1959)

“Bilmem bizdeki bu yabancı hayranlığının sebebi nedir? Şüphesiz her millette kendine olmayana yönelen bir merak var. Ama sadece merak, fazlası değil. Almanlar malını satarken Alman malı en iyisi, İngilizler ise İngiliz malı en iyisi diye satarlar, alırlar. Bizde Türk malı en iyisidir diye bir fikir maalesef yoktur. Fakat niye olmasın? Niye başkalarının bizden istedikleri ipeklileri vs biz beğenmeyelim de ille Avrupa kumaşı, ipeklisi, naylonu isteyelim? Yerli endüstrinin gelişmesi ancak vatandaş ve alıcının desteklemesi ile mümkündür. Kaldı ki bizim yaptığımız her şey kendi anane ve karakterimize, kendi benliğimize daha yakışır güzel şeylerdir. Bursa’nın ipeklisi nerede var acaba? Halılarımızın dünyada eşi var mı? Ve daha neler. Kendimizi destekleyelim, hem de beğenelim beyler. Ne mutlu her şeyi ile Türk olana.”

Aynı sayıda ayrıca KTKF Başkanlığı tarafından 25 Ekim 1959 Pazar günü Lefkoşa’da Zafer Sineması’nda yıllık kongre ve seçimlerin yapılacağına dair bir duyuru da yayımlanır (Nacak, 9 Ekim 1959). Bu arada Yayla (Yalya) köyünde köy dışındaki hükümet işlerinde çalıştırılan mahdut sayıdaki Türk işçileriyle ilgili olarak buradaki Türk ustabaşının köyün işçi birliğini tanımadığı, bu davranışın pek de uygun olmadığı, arzu edilenin ustabaşının köydeki bütün işçileri nöbetleşe çalıştırması olduğu belirtilir. KTİB tarafından yayımlanan bildiri de “Ada çapında Türk işçisini bağrında toplamayı hedef güden federasyonumuz köylerinde henüz bir işçi birliği bulunmayan köylere işçi birliği açmak için programlı faaliyete geçmeyi tasarlamaktadır. Tanzim edilecek bir program tahtinde bu köyler gezilecek ve işçi birlikleri kurulacaktır. Köylerinde bir işçi birliği bulunmayıp da açmak isteyen köylerimiz KTKF temsilcileri vasıtasıyla Girne Caddesi, 94’deki adresimize yazılı müracaatları rica olunur. Köylerinde işçi birliği kurulmasını isteyen köylülerimizin en geç 15 Ekim’e kadar dilekçelerini sunmalarını bilhassa rica ederiz. Türk işçisi; Kıbrıs Türk İşçi Birlikleri Federasyonuna üye olmak vazifendir. Teşkilatsız işçi hakkını kaybetmeye, fakir düşmeğe mahkûmdur. Kuvvetli ve zengin bir işçi federasyonu işçinin haklarını daha emin bir şekilde müdafaa eder. Teşkilatsız işçi sözünü dinletemez. Kuvvet, birlikten doğar. İstikbale güvenle bakabilmek için işçi teşkilatlanmalıdır. Daima ve her zaman senin haklarını savunacak olan İşçi Birlikleri Federasyonuna üye ol. Türk

işçisi; Sosyal Sigorta kartın var mı? Varsa her hafta pul yapıştırılıyor mu? Kartların bugünlerde değişmesi icap eder. Kartımı değiştirdin mi?” (Nacak, 9 Ekim 1959) denilir. Gazetenin 16 Ekim 1959 tarihli nüshasında gazetenin manşeti ise “Türk’ten Türk’e Kampanyası Devam Edecek. Bu Kampanyada Kimseye Husumet Yoktur.” şeklinde olur. Gazete ayrıca Atina’da devam etmekte olan Kıbrıs Cumhuriyeti’nin tesis edilmesiyle ilgili görüşmelerde Türk ve Yunan askerlerinin nerelerde üslenecekleri konusunda bazı pürüzlerin giderildiğini ve Türk askerlerinin muhtemelen Girne’de konuşlanacaklarını da yazar. Gazetenin bir başka haberine göre ise Kıbrıs Türk Ticaret Odası da Kıbrıs Türk toplumunun ekonomik sorunlarını ele aldığı bir toplantı yapar. Oda Başkanı Kemal Rüstem de yaptığı açıklamada adada yaşayan Türk iktisatçıların sık sık bir araya gelmek suretiyle sorunları yakından takip ettiklerini, Türk toplumunun sahip olduğu ekonomik ve ticari imkânların tespit edilmesi, doğal kaynakların durumu, iç ve dış ticaretle ilgili girdilerin tespit edilmesi, ayrıca kalkınma projelerinin tespiti ve uygulanabilmesi konularında ciddi tespitler yapılmasına ihtiyaç duyulduğunu belirtir (Nacak, 16 Ekim 1959). Gazete ayrıca Kıbrıslı Türk tüccarlara ve gençlere yönelik de birer duyuruda bulunur; (Nacak, 16 Ek, m 1959)

“Sayın Türk tüccarı seksen yıllık bir mücadeleden sonra en nihayet kendimize ait bir çarşı tesis ettik. Bu çarşığı yaşatmak senin elindedir. Kendi ırkından insanların başka çarşılara akmasını durduracak ticari tedbirleri sen almalısın. Ecnebi tüccarla rekabet etmeli, aynı ticari şart ve kararı sen de yaratmalısın. Bu cemaat fakirdir, makul olmalısın. Kısa zamanda zengin olmak hayaline kapılmamalı, az kâra kanaat etmelisin. Müşteri seni sevmeli, sen müşteriye saymalısın. Türk’ten Türk’e Kampanyası’na önce sen hürmet etmeli ve uymalısın. Müşterini elinde tutmasını bilmelisin.”

“Türk Gençleri; Bu hafta bankanıza ne kadar para yatırdınız? Kooperatiflerinize ne kadar para teslim ettiniz? İstikbalin neler getireceği meçhuldür. Paranızı biriktirmezsensiz bir gün pişman olacaksınız. Bankanızda daima bir miktar para bulundurunuz. Bu suretle hem kendi kendinizi, hem cemaatinizi kalkındırmış olursunuz. Birer birer kalkınırsak cemaatçe kalkınmış oluruz. Gençlerin parası cemaatin parası demektir. Gençlerin parası varsa cemaatin parası var demektir.”

Bu dönemde Celal Hordan tarafından TMT adına ancak TMT’nin haberi ve bilgisi haricinde gerçekleştirdiği bir başka faaliyet de çeşitli konser ve gösterilerde para toplamasıdır. Federasyon’un düzenlediği bu faaliyetlerin bazı kimselerce yanlış anlaşılması ve halka da yanlış aktarılması üzerine bu konuya da açıklık getirme zarureti doğar ve bu görevi bizzat Rauf R. Denктаş’ın kendisi yapar ve gazetelerde yayımlanan ‘Federasyon Yararına Büyük Konser’ başlıklı köşe yazısıyla Kıbrıs Türk toplumunun kafasında oluşabilecek sorulara da cevap verir (Halkın Sesi, 22 Şubat 1958). Gazetenin 23 Ekim 1959 tarihli sayısında Rum gazetelerinin Londra ve Zürih anlaşmalarını bozmaya yönelik yazılarından da örnekler verilir. Gazete ayrıca özellikle Deniz (Elmas) isimli teknenin yakalanması sürecinde ortamın gerginleşmesinin ardından Dr. Fazıl Küçük’ün iki ayrı demecini de aynı sayıda yayımlar (Nacak, 23 Ekim 1959). Gazetenin aynı sayıda okuyucularıyla buluşturduğu bir başka konu ise Dereliköy (Bodamya)’de yaşayan Kıbrıs Türklerinin su kuyularının kapatılması konusunda yazdıkları şikâyet dilekçesidir. Türk çarşısına her türlü sebze ve meyve sevk eden, ayrıca Kiracıköy’e hem içme suyu hem de tarla sulamak için kaynak teşkil eden, ayrıca Piroyi, Dimbuya ve Lefkoşa ile civardaki Rum köylerine içme suyu

sağlayan köydeki su kuyularının kapatılması girişimi sert tepkilerle karşılaşır (Nacak, 23 Ekim 1959). Gazetede özellikle ziraat ve tarımla uğraşanlar yanında sosyal hayatı düzenlemeye yönelik girişimlerde de bulunulurken zaman zaman milli duyguları coşturacak türden şiirler de yayımlanır (Nacak, 10 Temmuz 1959). Gazetenin verdiği bir başka haber ise Kıbrıs Türklerinin iktisaden kalkınmalarıyla ilgilidir. Buna göre konuyla ilgili olarak “Cemaatler arası çarpışmalarda meydana gelen durum dolayısıyla Türk çarşısı tamamen müstakil bir şekilde faaliyete başlamıştır. Londra Konferansı’ndan döndükten sonra akdedilen genel kongrede Türk çarşısını her bakımdan desteklemek kararı ittifakla alınmış ve Türk’ten Türk’e Kampanyası doğmuştur. Kıbrıs’ta Rumların hiçbir suretle desteklemediği perakendeci bakkal ve tüccarlardan müteşekkil kısır ve verimsiz bir iktisadiyatı olan Türk cemaati bir sual karşısındadır. İlelebet Rum iktisadiyatının avucunda bir oyuncak ve ona muhtaç bir vaziyette mi kalalım, yoksa kendi bünyemiz dâhilinde yeni bir formül bularak iktisadi durumumuzu düzeltelim, ilerleyelim mi? Kıbrıs Türk cemaati birkaç nankör, menfaat düşkünü, çapulcu ve soyguncu, istismarcı, haris tüccar hariç bu sualin cevabını mertçe vermiştir. Karşımızda Rum ekonomisi, Rum ticareti, Rum iktisadiyatı yükselip gelişirken bu durumun sağladığı müreffeh hayat şartlarından Türklere hiçbir şey ayrılmıyorken biz bu hayatın uzaktan bakanları, Rumlara el açanlar durumunda kalamazdık...” (Nacak, 30 Ekim 1959) denilir. Gazete ayrıca toplumlararası çatışmalar sırasında Rumlar tarafından yağmalanan 33 Türk köyünün yeniden imarı konusuyla ilgili olarak oluşturulan gönüllüler ordusuna köylerde yaşayan Kıbrıs Türklerinin gösterdikleri ilgiyi ve yardımlarını ön plana çıkartırken aynı ilgi ve yakınlığın şehirlerde yaşayanlar tarafından da gösterilmesi gerektiği konusunda serzenişte bulunur ve “...Bu hususta Türk köylüsü üstüne düşen vazifeyi hakkı ile yapmakta, kardeşlerine yardım etmek için hiçbir fedakârlıktan çekinmemektedir. Bunun için köylümüzü ne kadar övsek, onlara ne kadar teşekkür etsek azdır. Fakat bu uzun çalışma devresinde şehirlerden birkaç idareciden gayri hiçbir kimsenin ortalıkta görülmemesi köylümüzün dahi gözünden kaçmamaktadır. Hatta bu meyanda birçok konuşmalara da şahit oluyoruz. Köylü birbirine soruyor: Şehirli nerede?” (Nacak, 30 Ekim 1959) diyerek tepkisini de ortaya koyar. Gazete 30 Ekim 1959 tarihli sayısında Federasyon tarafından desteklenen bir proje kapsamında Kutlu Adalı imzasıyla “Yıldan Yıla Nüfusu Azalan, Kuyuları Kuruyan Köy; Bahçeler” başlığıyla köy tanıtımlarına da devam eder(Nacak, 12 Şubat 1960).

Gazete ayrıca cumhuriyetin kuruluşu öncesinde Kıbrıs Türklerine yönelik de bir öz eleştiride bulunur ve “ Onlar ne kadar çalışmış, davayı benimsemiş, İngiliz’den şamar yemiş, ham hum bilmeyen ülkülü genç varsa hepsini köprübaşlarına yerleştirdiler. Biz nerede bir davayı benimsememiş İngiliz’in mutemet adamı, nerede bir menfaatçi varsa hepsine ihsanlarda bulunduk ya da koltuklarını sağlamlaştırdık. Özrümüz şu; Hele cumhuriyet kurulsun, her şey yola girecek. Oysa onlar cumhuriyet kurulmadan her şeyi yoluna koydular. Cumhuriyetin ilanının gecikmesi ya da geciktirilmesi elbette işlerine gelir. Bizler de cumhuriyet kurulsun galiba davayı benimsemiş bir iki idealisti yola getireceğiz.” der. Gazete ayrıca Kalemtraş imzasıyla “Kumar ve Polis” başlıklı bir fıkra da yer verir; (Nacak, 12 Şubat 1960)

“Kumar oynamak kanunen yasaktır. Son zamanlarda kumarın birçok yerlerde oynandığını ve kumarın durması için Federasyon’un Gençlik Teşkilatı’nın bir açıklama yaptığını ve Dr. Küçük’ün de kumar oynanmasını tasvip etmediğini öğrendik. Fakat kumar

hala bazı evlerde oynanmaktadır, hem de fahiş derecesinde. Memlekette işsizlik bir taraftan alabildiğine artarken diğer taraftan da kumarın oynanması vahim neticeler doğurabilir. Olağanüstü devirde polis fazla meşguldü. Böyle işlerle en azdan ilgilenmiyordu. Polis şimdi ne yapıyor? Açık bir şekilde oynanan kumara niçin müdahale etmiyor? Öte yandan kumar oynayanlara karşı ağır ceza da kesilmiyor. Polis kumarhanelere baskın yaparak kumar oynayanları adalete teslim etmelidir. Evlerinde kumar oynayan hanımlarımıza belki dokunamayacaklar ama hiç olmazsa birazcık korku verirler. Kadın milleti bu, kimisi böcekten korkar kimisi polisten.”

Gazete bu sayısında ayrıca KTÇB tarafından Beyarmudu Ziraat Okulu’nda verilen kursla ilgili olarak 5 numaralı bülteni de okuyucularına ulaştırır; (Nacak, 12 Şubat 1960)

“Ziraat Bakanlığı, Maarif Dairesi Halk Eğitimi Bürosu ve KTÇB’nin müştereken Beyarmudu Ziraat Okulu’nda tertiplelediği ziraat kursu Ziraat ve Tabii Kaynaklar Vekilinin uzun bir hitabesiyle 9 Şubat’ta açılmıştır. Otuzdan fazla çiftçinin katıldığı kurs büyük rağbet görmüş ve çiftçiler programa büyük ilgi göstermişlerdir. Kurs 15 Şubat’a kadar devam edecektir. Bağ köylerinde budama gösterileri: Baf, Limasol, Larnaka ve Lefkoşa kazalarının birçok bağ köylerinde birliğimizin teşebbüsüyle tertiplenen bağ budanma gösterileri program gereğince devam ediyor. Bağcılarının iştirak nispeti memnuniyet vericidir. Mahsul Sigorta Projesi: Hastalık ve dolu afeti gibi zararlara karşı kurulan Mahsul Sigorta Projesi’nden bu yıl hala haber yok. Kaza komiserlikleri tarafından bu mevsimde köy şirketleri vasıtasıyla satışa arz edilen Mahsul Sigorta sehimlerinin vakit geçirmeden çiftçiye dağıtılmasını ilgili makamdan rica ederiz. Sigorta projesinin askıda kalması çiftçimizi haklı endişelere sevk etmektedir. Mevsim ilerlemeden hükümetin durumu açıklamasını bekleriz...”

Gazete ayrıca “İşçi Haberleri” isimli köşesinde muhtelif işçi haberlerine de yer verir. Bu haberler arasında İşçi federasyonu lokalinde toplanan Lefkoşalı ve Mağusalı müteahhitlerin işçi temsilcileriyle yapı işleri konusunda yaptıkları görüşmede tam bir mutabakata vardıkları, KTİB Federasyonu Genel Sekreteri tarafından Kıbrıs Maden Kumpanyası Müdürlüğüne yapılan ziyaret, Dikelya askeri üssündeki yangın ve itfaiye teşkilatının Nisan ayı başlangıcından itibaren tamamen sivil idareye geçeceği, KTİB Federasyonunun yılsonuna kadar olan gelir gider hesaplarının müfettişler tarafından kontrol edildiği ve yılsonuna kadar olan gelirin 1. 486.594 mil ve gider hesabının da 1.371.399 mil olduğu, ayrıca İnşaat Dairesi’nde marangozların işlerine son verilmesi üzerine yapılan müracaata Çalışma Vekâleti tarafından ‘para eksikliği yüzünden 280 kişinin durdurulduğu ve Maliye Vekâleti’nden alınan az bir tahsisatla işlerin yeniden kısa bir zamana kadar devam etmesinin mümkün kılındığı’ cevabının alındığı, Dr. Küçük ile Makarios’un 9 Nisan 1960 günü bir toplantı yaparak adada yaşanan işsizlik sorununa çözüm yolları üzerinde konuştukları açıklanır. Gazete ayrıca KTİBF Genel Sekreteri Necati Taşkın imzasıyla “İşçi İçin” köşesinde “Gönüllü Ordusu Yağmur Altında: Terk Edilmiş Cephe” başlıklı bir köşe yazısını da okuyucularıyla buluşturur (Nacak, 12 Şubat 1960). Gazetenin aynı tarihli sayısında ayrıca Gönüllü Ordusu olarak adlandırılan ve Rumlar tarafından yakılıp yıkılan Türk köylerini yeniden ayağa kaldırmak amacıyla Federasyon tarafından başlatılan kampanyada gönüllü olarak çalışan Kıbrıs Türklerinin bir araya gelmesinde en önemli rollerden birisini oynayan Mühendis Cavit

Ramadan ile yapılan bir söyleşi de yer alır (Nacak, 12 Şubat 1960). Gazete ayrıca KTKF ve kısmen de Maarif Dairesi tarafından yapılan maddi desteklerle inşa edilmekte olan ve 30.000 Kıbrıs lirasına mal olması beklenen 220 kişilik öğrenci yurdunun 14 Aralık 1959 tarihinde eski mezarlık bölgesinde başlatılan inşaatının bitme aşamasında olduğunu ve Yüksek Mühendis ve Mimar Ayer Kâşif ve Hakkı Atun'un teknik denetimi altında olduğunu belirtir. Nacak gazetesi ayrıca KTGT tarafından Larnaka'da yayımlanan broşür, ayrıca Baf şubesi tarafından hazırlanan ve 15 günde bir yayımlanarak kültür, sanat ve değişik edebiyat konularına yer veren Ata Yolu isimli gazeteden ve Teşkilat tarafından yayımlanmakta olan Sönmeyen Meşale isimli gazeteden bahseder. Gazete ayrıca "Dağılan Ezilir, Ayrılan Yenilir. Birlikten Kuvvet Doğar." başlıklı bir yazı yayımlar (Nacak, 8 Nisan 1960). Bu sayıda ayrıca Rauf R. Denктаş imzasıyla "Bir Avuç İnsan" başlıklı bir makale de yayımlanır; (Nacak, 8 Nisan 1960)

"Cemaatler arası çarpışmalarda Piperisterona'da evlerini kaybedenlere Muratağa'da yeni evler inşa eden Gönüllü Ordusu geçen hafta da vazifesine devam etmiştir. Bu fedakâr kardeşlerimizin çalışması sayesinde 22 aileye ev, cami, okul, kulüp ve kooperatif binaları temin ediliyor. Uzun bir yol kat edilmiştir. 2-3 haftalık bir gayretle 22 aile evlerine kavuşmuş olacaktır. Bu Pazar'a biraz daha gayret gösterelim. Dülger ve yardımcılarına, ustalara ihtiyaç vardır. Pazar gününü kahve bucaklarında durmakla geçireceğinize Gönüllü Ordusuna siz de katılınız. İsminizi cemaatimizin bir şeref listesine siz de geçiriniz. Kulüplerden bunu hassaten rica ederiz. Geçen Pazar, Gençlik Gücü Muratağa'da harikalar yaratıyordu. İdarecilerine ve gençlere teşekkür ederiz. Mağusa'dan Dr. Karaderi kolları sıvamış bir evin damını kapıyordu. Fakat isimler üzerinde durmayalım. Gönüllü ordusuna katılanların adları her hafta neşrediliyor. Gelecekte bu listeye bakarak cemaat uğruna fedakârane çalışanları tespit edebileceğiz. Çalışanlar arasında günlük maişetlerini temin edecek işi bulamayanlar da var. 'Pazar günü boş durup işsizliği düşünmektense yardıma koştuk.' diyorlar. İnsanın gayri ihtiyari gözleri yaşıyor. Muratağa bizim için bir andın meydana getirdiği bir harika olacaktır. Piperisterona'dan geçerken sırttan viran olmuş Türk evleri arasında ellerini kollarını sallayarak gezen birkaç yüzüz Rum genci bizimle alay edercesine ışık çaldı... Soğukkanlılıkla, Muratağa'da yükselmeğe başlayan evleri gösterdik. 'Bunları da yıkabilirsiniz fakat bizi buradan kaçıramazsınız.' dedik..."

Nacak gazetesinin hemen bir hafta sonra, 15 Nisan 1960 tarihinde yayımlanan sayısında ise Necmettin Halil Onan'ın "Bir Yolcuya" isimli şiiri de yayımlanır. Gazete ayrıca Gönüllü Ordusu tarafından Muratağa köyünde yapılan inşaat faaliyetlerine de yer verir ve bu çalışmalara katılan gönüllülerden bahseder. Gazetenin verdiği "Doktorluk Bu mudur?" başlıklı haberde ise Mehmetçik köyünden hastalanarak Mağusa'daki hastaneye giden bir genç Türk kızının Rumca bilmediğini belirtmesine rağmen Türkçe bilmediğini belirten bir doktor tarafından hastane evrakları yüzüne fırlatılarak kovulması, hemen ardından da aynı şekilde hamile bir Türk kadınının başına gelenler yansıtılır. Gazetenin verdiği ilginç bir haber ise "Ahmet Dayı" başlığını taşımaktadır. Gönendereli 60 yaşındaki Ahmet Dayı kendisine babasından miras kalan çok eski ve antika bir tabanca yüzünden polis tarafından evinden alınarak mahkemeye verilir. Mahkeme tarafından para cezası kesilen ve antika silahı elinden alınan Ahmet Dayı'ya bu ceza verilirken aynı gün Uzunyol'da ellerinde Sten makineli silahlarla EOKA günü düzenleyen Rum gençlerine

ise polis tepkisiz kalmıştır. Gazete tarafından tepki gösterilen bir başka nokta ise Londra ve Zürih anlaşmalarına göre uygulanması gereken hükümet hizmetlerinde %70-30 nispetindeki oranın Rumlar lehine devamlı olarak bozulması ve anlaşmaların bu maddesinin göz ardı edilmesidir. Aynı konuyla ilgili olarak Nacak gazetesi 22 Nisan 1960 tarihli sayısında da manşetten bu haberi verir ve Türk memurların 23 Nisan 1960 Cumartesi günü %70-30 oranlarıyla ilgili olarak bir toplantı yapacaklarını da duyurur (Nacak, 22 Nisan 1960). Gazetenin birinci sayfasından verdiği bir başka haber ise “Hicrete Devam mı? Asla!” başlığını taşımaktadır; (Nacak, 22 Nisan 1960)

“Bazı köylerimizden mektup alıyoruz. Gençler, ellerinde sanatları olanlar bile Londra’ya hicret etmek için hazırlanmaktadırlar. Londra’nın ışıkları gözlerini kamaştırıyor, arkada kalanları görmelerine mani oluyor. Bir vatan kazandık. Bu topraklarda var olacağız. Namusumuzla, şerefimizle yaşayacağız dedik. İcap ederse seksen binlere kanımızla, canımızla seve seve katılacağız dedik. Londra’ya hicret edecek bu gençler kaçma yollarını arayacaklarına kollarını sıvasınlar. Topraklarına, işlerine dönsünler. Vatanın yılmaz müdafii olsunlar. Türklüğümüz bize bunları emrediyor. Kaçmak Türk’ün lügatinde yoktur. Gençler nereye?”

Gazetenin aynı sayfada verdiği diğer haberler arasında dört kişilik Türk Hekimler Birliği heyetinin 24 Nisan 1960 Pazar günü Kızılay Genel Başkanı ve Demokrat Parti Afyon milletvekili Rıza Çerçel’in davetlisi olarak Ankara, İstanbul ve İzmir’de incelemelerde bulunmak üzere 10 günlüğüne Türkiye’ye gidecekleri, ayrıca Kıbrıslı Rumların paskalya nedeniyle adanın dört bir yanında silahlarla sözde kutlamalarda bulunmaları, ayrıca Tuncay Apakgün ve Ali Yeşilada başkanlığında faaliyete geçen izcilik çalışmalarının Mezunlar Birliği kulübünde ilk toplantılarını yaparak adanın dört bir yanında ve özellikle de Girne ve köylerinde izci kaydetmeye başladıkları bildirilir. Gazete aynı sayısında ayrıca KTİB Federasyonu’na destek olmak üzere 22 Nisan ve 29 Nisan 1960 tarihli sayılarından elde edilecek gelirin bu federasyona bağışlanacağını bildirir ve “Türk haklarını koruyan ve koruyacak olan Nacak’tır. Her hakkın bir müdafii vardır. Nacak bütün haklarımızın müdafiidir.” der. Gazetenin bu sayısındaki ilginç bir ilan ise “Her gün bir Halkın Sesi gazetesi alınız.” şeklindeki bir ilandır. Öte yandan gazetenin iç sayfalarında yer alan bir başka yazı ise İter Veziroğlu imzalıdır ve “Bir Türk Sanatkârının Başarısı ve Yeşilada Teknik Atölyesi” başlığını taşımaktadır (Nacak, 22 Nisan 1960). Türk köylüsünün toprak sahibi olması ve elindeki toprağı en iyi şekilde değerlendirebilmesi için Federasyon’la Nacak gazetesi ortak duyurular yapar ve köylüyü bilinçlendirirken ekonomik sıkıntı yüzünden borçlarını ödeyebilmek için sahip oldukları Areyu’daki 6 dönüm araziye yabancılara satmak isteyen Hüseyin Yusuf ve Pervin Hüseyin ailesine Federasyon tarafından aynı bölgede yaşayan Türk alıcılar bulunur ve arazinin yabancılara satışı da engellenmiş olur (KTMA, KTKF Arşivi, Arazi ve Köyler Dosyası). Aynı şekilde 800 sterlin borcunu ödeyebilmek için Girne’deki 3dönüm meyve bahçesini satmak isteyen Muştak Hakkı’nın bu bahçesi çok daha fazla etmesine rağmen sadece 1.000 sterlin verilmesi üzerine devreye Federasyon girer ve bahçenin gerçek fiyatından satılması sağlanır (KTMA, KTKF Arşivi, Arazi ve Köyler Dosyası). Gazete ayrıca Federasyon tarafından desteklenen Kıbrıs Türk toplumunun aydınlanması ve bilinçlenmesi kapsamında Türk Halk Kütüphanesi idarecisi Hatice Hüseyin ile yapılan bir söyleşiyi de yayımlar (Nacak, 22 Nisan 1960). Öte yandan Nacak gazetesinin 8 Temmuz 1960 tarihli sayısı neredeyse tamamıyla Kıbrıs

Türk köylüsüne ayrılmıştır ve Atatürk'ün tarım, köy ve köylüyle ilgili düşüncelerine yer verilmiştir; (Nacak, 8 Temmuz 1960)

“Memleketin hakiki efendisi köylüdür.

Dünyada sevgisi benim için tek cömert olan şey Mehmet'in, Türk köylüsünün asaletinden gelen şeydir. Onun sevgisine inanmış ve kanmış olanlar insanların en bahtiyarlarıdır. Eğer milletimizin büyük çoğunluğu çiftçi olmasaydı biz bugün dünya yüzünde bulunmayacaktık. Efendiler! Milletimiz çiftçidir. Milletin çiftçilikteki emellerini asrî, iktisadî tedbirlerle azamî haddine çıkarmalıyız. Köylünün çalışmasının netice ve semeresini kendi menfaati lehine azamî haddine yükseltmek, iktisadî siyasetimizin temel taşıdır...

Kıbrıs Cumhuriyeti Dönemi Faaliyetleri

Türk ve Yunan Başbakanlarının 5-11 Şubat 1959 tarihleri arasında yaptıkları görüşmeler sonrasında varılan anlaşmayla Kıbrıs'ın uluslararası statüsü ve Anayasası'nın dayanacağı ilkeler üzerinde anlaşılır ve Kuruluş Anlaşması, Garanti Anlaşması, Askeri İttifak Anlaşması ve Anayasa konusunda mutabakata varılır. Londra ve Zürih anlaşmalarının imzalanması Kıbrıs Rum tarafınca farklı şekillerde yorumlanmaktadır ve bu daha sonraki dönemde de ciddi problemlere yol açacaktır (Ömer Sami Coşar 1959–1960 Dosyası. KTKF, KTMA). Bu arada Londra ve Zürih'te görüşülen ve 19 Şubat 1959 günü kabul edilip imzalanan (BCA. 030.01.38.227.17) ve Kıbrıs Cumhuriyeti'nin yapısını ortaya koyan anlaşma Kıbrıs'ta %60'ı Rumlardan, geriye kalanı da Türklerden oluşacak 2000 kişilik bir ordu öngörmektedir. Varılan anlaşmanın belki de en önemli maddesi garantör devlet sıfatıyla Türkiye'ye gerektiğinde adaya tek taraflı olarak müdahale hakkını sağlayan dördüncü maddesidir. Kurulacak üçlü karargâh içerisinde 950 Yunan ve 650 Türk askeri personeli görev yapacak ve bu güç tesis edilecek 2000 kişilik Kıbrıs ordusunu yetiştirmekle sorumlu olacaktır. Böylece Türk ve Yunan birlikleri 16 Ağustos 1960 günü ilk defa adaya ayak basarlar. Türk birliğini karşılayanlar arasında askeri erkân, Başkonsolos Vecdi Türel, Federasyon Başkanı Rauf R. Denктаş da bulunmaktadır. Kıbrıs Türk gazeteleri ise yapılan anlaşmalar sonrası Türk askeri birliğinin adaya gelişini “82 yıllık büyük hasret sona erdi. Kahraman Mehmetçiğe kavuştuk. Lefkoşa ve Mağusa'da 30 bini aşkın kardeşimiz 82 yıllık hasreti giderdiler. Cumhuriyetin kahraman koruyucuları; hoş geldiniz. Hürriyet, barış ve güvenliğimiz size emanettir. Bu topraklar bir kere daha sizinle vatanlaşıyor.” gibi coşkulu başlıklarla duyururlar (Bozkurt, 16 Ağustos 1960). Rauf R. Denктаş da Türk askerinin adaya çıkışıyla ilgili olarak ‘Anladım, Anladım. Türk Askerini Getirmeye Gidiyorsunuz.’ başlıklı bir makale yazar (Nacak, 19 Ağustos 1960). Nacak gazetesinin 16 Eylül 1960 tarihli sayısının üçüncü sayfasında yayımlanan İlder Veziroğlu imzalı bir makale ise ‘Kara Çarşaf’ başlığını taşımaktadır; (Nacak, 16 Eylül 1960)

“Bugün eski kıyafet geriliğin halkasını teşkil etmektedir. Hareket, kıyafet ve zihniyetimiz tepeden tırnağa kadar medeni olmalıdır. Zamana göre giyiniş her ferde en yaraşır bir kıyafettir. Ata, Türkiye devletini kurduktan sonra hemen ardından kıyafet inkılâbına girişmişti. O zamana kadar halk kara çarşaf, fes, peçe gibi geçici bir kıyafet taşıyorlardı. Halkın bu kılıktan kurtarılması, zamana göre giydirilmesi lazımdır.

Memleketin her yerinde kıyafetle mücadele başladı. Her ne pahasına olursa olsun Türk milleti medeni dünya kıyafetine kavuşturulacaktı. Yer yer bütün memleket gezildi. Eski kıyafetin artık bir köşeye atılması, onun yerine medeni kıyafetin kabul edilmesinin çoktan gelip çattığı belirtildi. Ata'ya hem fikir olanlar da çıktı, olmayanlar da. Çarşafı, fesi atanlar da oldu, atmayanlar da. Zaten bu kısa zamanda yapılacak bir iş değildi. Bugün gerek Kıbrıs'ta gerek Türkiye'de kara çarşafı büyük bir mücadele vardır. Yıllardan beri devam edip gelen çarşaf bugüne kadar gelmiştir. Çarşafın bir gerilik zihniyeti olduğu aşikârdır. Biliniz ki çarşaf kullanan kimseler asırlar ötesi bir zihniyet sahibidirler. Onlara 'Çarşafı neden atmıyorsunuz?' dersiniz size 'Günahdır.' der. Fakat biz mademki bir mücadeleye giriştik, ilk önce böyle bir zihniyete sahip olanların zihniyet inkılâbına girişeceğiz. Evvela onun nasıl düşündüğünü, çarşafı atmak istemeyişinin hangi sebeplere dayandığını öğrenin. Bunları öğrendikten sonra zihniyetine yeni bir çehre vermek kolaydır. Ona çarşaf kullanmanın daha kötü olduğunu anlatın. Çarşaf yerine manto kullanmanın daha güzel ve daha elverişli olduğunu söyleyerek iknaya çalışınız. Netice muhakkak ki müspet olacaktır. Bazı çağ hanımlarımız çarşaf atmayı dinimize aykırı bir hareket olarak saymaktadırlar. Namaz kılan, oruç tutan bir kişi nasıl çarşaf atabilirmiş. Bu çok yanlış bir düşünce ve geri bir görüştür. Peygamberimiz 'Zamanına göre hareket et.' Demişti. Eğer bu hanımlarımız dini düşünüyorlarsa asıl o zaman çarşafı atmalı ki Peygamber ve dinin yolundan çıkmamış olsunlar. Bazı kişiler de çarşafı atmakla çıplak gezeceklerini zannediyorlar. Bilakis çarşaf atmakla çıplak gezmek değil beynelmilel ve medeni kanunlara riayet etmiş olurlar. Bu gibi ortaçağ zihniyeti medeniyete ilerlememize köstek olmamalıdır. Ey Türk kadını! Çarşaf bir gerilik maskesidir. Buna duçar olanlarla mücadele et. Onlara medeniyeti öğret. Medeni ve beynelmilel kıyafetin daha elzem ve elverişli olduğunu anlat. Bugün adamızda bir yıldan beridir devam eden çarşafı mücadele problemi büyük muvaffakiyetler sağlamıştır. Ada çapında Türk kadınına tatbik edilen bu usul birçok kadınlarımızı bu kara çarşaf maskesinden kurtarmıştır. Şimdi onlar kıyafetlerinden çok memnundurlar. Bu mücadelenin şuurulu bir şekilde devam etmesi gerekmektedir."

Federasyon bu dönemde de bütün Türk köyleriyle ilgili ayrıntılı çalışmalar yapmaya devam eder ve köylerin genel görüntüsü, ekonomik durumu, gelir kaynakları, sorunları, altyapı özellikleri, köylülerin istekleri ve köyde acilen yapılması gerekenler gibi hususlarda çalışmalar yapar. Mercek altına alınan bütün bu köylerle ilgili bilgiler ise başta "Orda Bir Köy Var Uzakta" olmak üzere gazetenin farklı sütunlarında okuyucuyla buluşur (KTMA, KTKF Arşivi, Arazi ve Köyler Dosyası). Özellikle köylere yapılan yardım faaliyetlerinin yerine getirilebilmesi için insanlar imece usulü dayanışma içerisinde çalışırken ayrıca Federasyon'a da mali destekte bulunurlar ve Nacak gazetesi bunları her hafta sütunlarına taşır (KTMA, KTKF Arşivi, Yardımlar Dosyası). Ağustos 1960 itibarıyla resmi olarak Federasyon çatısı altında görev yapanların sayısı Nacak gazetesi, Gençlik Teşkilatı, İşçi Federasyonu ve merkezde toplam 20 kişidir ve bunların arasında 40 sterlin maaş alan gazeteci Kutlu Adalı da vardır (KTMA, KTKF Arşivi, Yardımlar Dosyası). Nacak gazetesinin 30 Eylül 1960 tarihli sayısında ise Orhon Meriç imzalı 'Lokma' başlıklı bir makale yer alır;

“Öteki semttesin, ağzında Players, boğazında haç. Sırf tanınmayasın, gören seni yabancı bellesin diye takmışsın. Ağzında yabancı şarkıların hecesi. Mağazaların kapanma vaktine az kaldı. Yabancı mamulü sigara alacaktın ya, koş sonra yetiştiremezsin. Koşup yorulursan merak etme, Koka Kolacı yakındır. Sonra vakit gelince yabancı sinemalara git. Filmler daha önceden gördüğünse kabare kapısı seni bekler. Gir, eğlen, çık. Çıktığında bakarsın sokak ortasında üç kişi konuşuyorlardır. Kulak kabart. Duyduğun ‘Deli Türkler, barbarlar.’ cümlesidir. Aldırma. Türk semtine geldiğinde haçı çıkar, ay yıldız tak. Başla ötmeye, onu yapmalıyız da, bunu yapmalıyız da de. Dert dinle, derman bulma. Ama bil ki bu toplum yutmaz bu lokmaları. Bu adadaki Türkler yabancıların turisti midirler? Onların eğlence yerlerinde mi eğlenecekler, çarşı pazar işini onlardan mı yapacaklar? Onların mamulü sigara mı içecekler? Peki, ama biz turist addedersek kendimizi, bu topraklardaki 80.000 şehit kimlerin dedeleridir? Kubilaylar, Uluslar kimlerin kardeşleridir?”

Aynı tarihli gazetenin ‘Bize Gelen Mektuplar’ köşesinde ise KTKF tarafından verilen bursu kazanamayan bir gencin serzeniş dolu mektubuna verilen cevap da yayımlanır. Söz konusu kişiye verilen cevapta ‘Kültür davası peşinde koşan milliyetperver bir gencimize hiç de yakıştıramadığımız mektubunuzu aldık. Tanıdık ağabeyiniz veya yeğeniniz olmadığı için burs almadığınızı iddia ediyor ve size burs vermesi için yardım istediğiniz insanları lekeliyorsunuz. Bu ayıptır. Burslar Maarif Dairesi’nin uzmanları tarafından imtihan neticesi verilmiştir. Siz burs almadınızsa bu imtihanlarda muvaffak olamadığınızdandır. Kendi başınıza çıkıp Türkiye’ye gittiniz. Şimdi ‘Bana yardım etmezseniz Makarios’tan yardım isteyeceğim ve bunu da gazetelere bildireceğim.’ diyorsunuz. Bu şekilde mektup yazabilecek kadar küçüldüğünüzü tahmin etmiyor ve sizi affediyoruz. Eğer her haksızlığa uğradığımı zanneden Türk, Makarios’a el açmak hakkını kendi kendinde görebilecekse bu cemaatin sonu gelmeyecektir. Nerde kaldı sizdeki fedakârlık, milliyetperverlik, dürüstlük ve cemaatinize bağlılık? Şahsi bir isteğiniz olmayınca cahil insanlar gibi cemaati çıkmaza götürecek yollara tevessül etmekle oç alma yollarını arıyorsunuz veya aramayı düşünüyorsunuz. Ayıp doğrusu...” ifadelerine yer verilir. Nacak gazetesinin aynı günlerde yayımlanan sayısında ise Kıbrıs Türklerine gönderilen Rumca bildirimler ön plana çıkartılır (Nacak, 18 Kasım 1960). Gazetede ayrıca Kuzucuk, Murata ve Areytu köylerinde çalışmalarını tamamlayan ‘gönüllüler ordusunun’ Aytotro, Zeybekköy, Büyük Konuk ve Kilitkaya köylerine uğrayarak buralarda yapılması gereken köylerin ihtiyacı inşaat işlerini tamamlayacakları belirtilir. Gazete ayrıca Girne Kaza İdaresi’nde 10 Rum memura karşılık sadece 1 Türk memur bulunduğunu belirterek ‘Türklerin hakları böyle mi korunuyor?’ diye sorar ve ayrıca Girne-Antalya veya Girne-Mersin arasında hiç olmazsa haftada bir defa feribot servisinin başlatılması gerektiğini yazar. Gazeteye göre daha önce Girne-Anamur arasında düzenlenmesi istenen bu seferlerin yapılamamasına gösterilen sebep ise ‘Anamur denizden içeride bir ilçedir. Limanı yoktur. Turistler için gerekli otellerden yoksundur. Onun için böyle bir feribot seferinin Girne-Mersin, Girne-Antalya arasında en aşağı haftada bir defa yapılması daha uygundur.’ şeklinde gösterilir (Nacak, 18 Kasım 1960). Nacak gazetesinin bu sayısında ‘Zürih değiştirilemez.’ başlıklı başyazıda ise ‘...Başkaları bozmadıkça biz anlaşmalar için verdiğimiz söze sadık kalacağız. Aksi hallerin yaratılmasına karşı en azından Taksim tezini mahfuz tuttuğumuzu açıklamakta fayda görmekteyiz.’ denilir. Federasyon Kıbrıs Türk köylüsü, çiftçisi ve

esnafına yardımcı olmak üzere “Hamiyet Pulu” bastırılmasına da karar verir ve bu pulların klişelerinin İstanbul’da Kenan Klişe Evi tarafından yaptırılması, faturanın da KTKD tarafından ödenmesi karar altına alınır. 1961 yılına girildiğinde Federasyon’a yapılan yardımlar da devam etmektedir. Kıbrıs Türk Öğretmenler Kooperatif Tasarruf Bankası personeli, Limasol jandarma kuvvetleri personeli, Larnaka Türk gümrük memurları ve Namık Kemal Lisesi personeli ve öğretmenler de bunlar arasındadır (KTMA, KTKF Arşivi, Yardımlar Dosyası). Bu yardım faaliyetlerine ayrıca ada dışında yaşayanlar da katılırlar. Özellikle Lapta İslahevi’nde barındırılan çocuklara yönelik yardımlar bunlar arasındadır. Bu arada Kıbrıs’a Rusya’dan şeker ithali konusunu manşete taşıyan ve bunu çok büyük bir başarı olarak gösteren Cumhuriyet gazetesine en büyük tepki Nacak gazetesi ve KTKF tarafından gelir (KTMA, KTKF Arşivi, Cumhuriyet Gazetesi, 183, A.2/26–9).

Sonuç

16 Ağustos 1960 tarihinde Londra ve Zürih anlaşmalarıyla ortaya çıkan Kıbrıs Cumhuriyeti, EOKA’nın 1 Nisan 1955 tarihinde başlattığı tedhiş eylemleri sonrasında uzun ömürlü olamaz ve 1955–1963 dönemi Kıbrıs adasının yakın tarihi açısından son derece zor, sıkıntılı ve kanlı bir dönem olarak hafızalarda yerini alır. 21 Aralık 1963 tarihi itibarıyla Kıbrıs Cumhuriyeti de fiilen ortadan kalkmış durumdadır (KTMA, KTKF Arşivi MİT Dosyası, Aralık 1963 tarihli ve A.2/22–49 sayılı yazı) 1955-1963 dönemiyle ilgili olarak özellikle Nacak gazetesinin Kıbrıs Türk basınında yayın hayatına başladığı dönem son derece sarsıcı olaylara da sahne olur. Nacak gazetesi 29 Mayıs 1959 tarihinde yayın hayatına başlar ve 22 Aralık 1963 tarihine kadar haftalık olarak çıkmaya devam eder. Gazetenin yayın hayatına son verdiği tarih ise Kıbrıslı Rumların Enosis hedeflerine yönelik olarak Lefkoşa’nın Kumsal bölgesinde başlattıkları ve tarihe de Kumsal Faciası olarak geçen dönemdir (KTMA, KTKF Arşivi MİT Dosyası, Aralık 1963 tarihli ve A.2/22–49 sayılı yazı). Böylece Nacak gazetesi 3 yıl, 6 ay, 24 gün yayın hayatına devam ederek misyonunu tamamlar. Yetmişten fazla kurum, kuruluş, dernek, birlik, spor kulübü ve kooperatifin çatısı altında toplandığı Federasyon ise Kıbrıs Cumhuriyeti’nin 16 Ağustos 1960 tarihinde ilan edilmesinin ardından esasında yavaş yavaş görevini tamamlamış ve İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemden itibaren söz sahibi olduğu sahadan çekilmeye başlamıştır.

Kaynakça

A- Arşiv Kaynakları

- 1- Kıbrıs Türk Milli Arşivi (KTMA)
- 2- KTMA Kıbrıs Türk Kurumları Federasyonu Arşivi (KTKF)¹
  - a) KTKF Arşivi, Genel İşler Dosyası
  - b) KTKF Arşivi, Tarihçe Dosyası
  - c) KTKF Arşivi, Pazar Dosyası
  - ç) KTKF Arşivi, Köyler Dosyası
  - d) KTKF Arşivi MİT Dosyası, Aralık 1963 tarihli ve A.2/22–49 sayılı yazı
- 3- Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)
  - a) BCA.030.01.40.241.14

¹ KTMA KTKF arşivleri halen tasnif aşamasındadır. Arşivde bulunan söz konusu dosyaların sadece kaba tasnifleri yapılmış olduğundan klasör ve dosya isimleri söz konusu değildir.

b) BCA. 030.01. 38.227.1

c) BCA. 030.01.38.227.17

4- Kıbrıs Türk Kültür Derneği (KTKD) Genel Merkezi Arşivi Dosya No.1

5- KTMA EOKA Arşivi EOKA Bildirileri Dosyası No. 1318 ve 1319

6- KTMA TMT Arşivi Dosya No. 1188/37 ve 298/007

B- Basılı Kaynaklar

An, Ahmet, Kıbrıs Türk Liderliğinin Oluşması (1900-1942), Lefkoşa, 1997

Bilge, Suat, Le Conflit De Chypre Et Les Cypriotes Turcs, Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yay., Ankara, 1961

Birinci, Ergin M., M. Necati Özkan (1899-1970) II. Cilt, Temmuz 1998, Lefkoşa

Birsel, Salah, Oktay Akbal, Kıbrıs'a Selam, İstanbul, 1987

Cyprus Government, Cyprus 1956, 1957, Lefkoşa

Denktaş, Rauf R., Hatıralar-Toplayış 10. Cilt, Aralık 2000, İstanbul

Denktaş, Rauf R., Kıbrıs;Elli Yılım Hikayesi, Mart 2008, İstanbul

Dodd, Clement, Storm Clouds Over Cyprus, The Eothen Press Yay., Huntingdon, Cambridgeshire, 2002

Durrell, Lawrence, Bitter Lemons of Cyprus, Londra, 1959

Druşotis, Makarios, Karanlık Yön EOKA, Lefkoşa, 2007

Emilianides, Achille, Histoire De Cyprus, Paris, 1963

Erim, Nihat, Bildiğim ve Gördüğüm Ölçüler İçinde Kıbrıs, Ankara, 1975

Harid Fedai, Mustafa Haşim Altan, Lefkoşe Mevlevihanesi, KKTC Milli Eğitim, Kültür, Gençlik Ve Spor Bakanlığı Yay., 38, Ankara, 1997

Gazioğlu, Ahmet C., Kıbrıs Tarihi İngiliz Dönemi (1878 - 1960), Cyrep Yay., Lefkoşa, Eylül 1997

Gazioğlu, Ahmet C., Enosis Çemberinde Türkler;Bugünlere Gelmek Kolay Olmadı, Cyrep Yay., Lefkoşa, Aralık 2000

Government of Cyprus, Review of Events In Cyprus 1955–1957, Lefkoşa, 1958.

Gürkan, Haşmet Muzaffer, Bir Zamanlar Kıbrıs'ta, Lefkoşa, 1996

Karagil, Nevzat, Kıbrıs Meselesi üzerinde Son Konuşmalar ve Yazılar, İstanbul, 1964

Kaymak, Faiz, Kıbrıs Türkleri Bu Duruma Nasıl Düştü, Lefkoşa, 1969

Keser, Ulvi, Kıbrıs'ta Yer altı Faaliyetleri ve Türk Mukavemet Teşkilatı, İstanbul, 2007

Keser, Ulvi, Kıbrıs'ta Türk-Yunan Fırtınası, İstanbul, 2001

Küçük, M. Fazıl, The Voice of Cyprus, Lefkoşa, Kasım 1956

Küçük, Fazıl, Evkaf'ın Kayıtsız Şartsız Topluma Devri-Teslimi 56 Yıl Süren Kavga, 1999, Lefkoşa

Manizade, Derviş, 65 Yıl Boyunca Kıbrıs; Yazdıklarım-Söylediklerim, 1993, İstanbul

Manizade, Derviş, Kıbrıs Dün Bugün Yarın, 1975, İstanbul

Mapolar, Hikmet Afif, 40 Yılım Anıları; Kıbrıs Güncesi-II, 2002, Lefkoşa Plümer, Fazıl, Anılar; Toplum Hizmetinde Bir Ömür, 2001, Lefkoşa

Oberling, Pierre, The Road To Bellapais, New York, 1982

Sarıca, Murat, Kıbrıs Sorunu, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yay., İstanbul, 1975

Stavrinides, Zenon, The Cyprus Conflict, Stavrinides Press Yay., Lefkoşa, 1999

C-Makaleler

ALAGÖZ, Arif, "Kıbrıs Tarihine Coğrafi Giriş", Milletlerarası Birinci Kıbrıs Tetkikleri Kongresi Türk Heyeti Tebliğleri, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, Ankara, 1971, s. 25.

- KESER, Ulvi, “Kıbrıs Türklerinin 1955–1974 Arasında Posta Faaliyetleri”, Journal for Cyprus Studies/Kıbrıs Araştırmaları Dergisi, Doğu Akdeniz Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi, Gazi Mağusa, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Cilt 15, Sayı 37, 2009, s.91- 115.
- SONYEL, Salahi R., ”İngiltere Dışişleri Bakanlığı Belgelerine Göre: Osmanlı Padişahı Abdülhamit 48 Saat İçinde Kıbrıs’ı İngilizlere Nasıl Kiraladı?”, Belleten, Cilt XLII, Sayı 165–168, Ankara, 1978, s.741.

Ç- Süreli Yayınlar

- Halkın Sesi 28 Ocak 1953, s.1
 Halkın Sesi 21 Ekim 1953, s.1
 Halkın Sesi 30 Aralık 1953, s.1
 Halkın Sesi 24 Ocak 1956, s.4
 Halkın Sesi 15 Ocak 1958, s.3
 Halkın Sesi 22 Şubat 1958, s.4
 Halkın Sesi 10 Temmuz 1958, s.4
 Nacak, 5 Haziran 1959, s.1
 Nacak 17 Temmuz 1959, s.1
 Nacak 31 Temmuz 1959, s.2
 Nacak 21 Ağustos 1959, s.3
 Nacak 4 Eylül 1959, s.3
 Nacak 18 Eylül 1959, s.3
 Nacak 2 Ekim 1959, s.1
 Nacak 16 Ekim 1959, s.3
 Nacak 30 Ekim 1959, s.3
 Nacak 12 Şubat 1960, s.1
 Nacak 22 Şubat 1960, s.3
 Yeşilada, 11 Eylül 1949, s. 28
 KTKF Aylık Bülteni, Nisan 1959, s. 4
- Halkın Sesi 29 Eylül 1953, s.2
 Halkın Sesi 29 Ekim 1953, s.4
 Halkın Sesi 25 Ocak 1955, s.1
 Halkın Sesi 7 Ocak 1958, s.2
 Halkın Sesi 15 Şubat 1958, s.4
 H. Sesi 20 Haziran 1958, s.4
 Halkın Sesi 30 Mart 1964, s.1
 Nacak 10 Temmuz 1959, s.3
 Nacak 24 Temmuz 1959, s.1
 Nacak 7 Ağustos 1959, s.2
 Nacak 28 Ağustos 1959, s.3
 Nacak 11 Eylül 1959, s.3
 Nacak 25 Eylül 1959, s.1
 Nacak 9 Ekim 1959, s.2
 Nacak 23 Ekim 1959, s.5
 Nacak 27 Kasım 1959, s.1
 Nacak 8 Nisan 1960, s.3
 Nacak 18 Mart 1960, s. 2

C- Sözlü Tarih Çalışması

Kişi	Doğum	D.Tarihi	Eğitimi	Mesleği	Mülakat Tarihi
Fuat Veziroğlu	Lefkoşa	1932	Üniversite	Avukat	16 Kasım 2003
Gülten Keser	Lefkoşa	1943	İlkokul	Ev hanımı	15 Nisan 2007
Rauf Denктаş	Lefkoşa	1924	Üniversite	Avukat	8 Temmuz 2003
Aydın Aygın	Limasol	1931	Üniversite	Öğretmen	20 Ağustos 2004
M. Manavoğlu	Limasol	1934	Üniversite	Öğretmen	20 Ağustos 2004